

JAARVERSLAG 2016

Stichting

**ALGEMEEN BASISONDERWIJS
COMENIUS**

Celebesstraat 7
Postbus 6032
1780 KA Den Helder

Telefoon: 0223 - 61 38 64
E-mail: info@abscomenius.nl

Voor ieder kind de juiste koers !

1 Inhoud

1	Inhoud.....	2
2	Inleiding.....	4
3	Algemeen instellingsbeleid.....	6
3.1	Jaarrekening	6
3.2	Juridische structuur	6
3.3	Doelstelling van de stichting.....	6
3.4	Kernactiviteiten en Beleid.....	6
3.4.1	Missie en visie van de school.....	7
3.4.2	Het Onderwijs.....	8
3.5	Organisatiestructuur en personele bezetting.....	9
3.5.1	Organisatiestructuur	9
3.5.2	Bestuur en Toezicht.....	9
3.5.3	Raad van Toezicht	9
3.5.4	Bestuur	10
3.5.5	Directie school.....	10
3.5.6	Managementteam - Meedenkteam.....	10
3.5.7	Medezeggenschapsraad (MR)	10
3.5.8	Administratie - secretariaat	12
3.5.9	Ondersteuningsteam.....	12
3.5.10	Bekostigingsgrondslag	12
3.5.11	Klachtenregeling	12
4	Samenwerkingsverbanden.....	13
4.1	SWV Passend onderwijs Kop van Noord-Holland	13
4.2	Groot Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein Kop van Noord-Holland (GBO)	13
4.3	Huisvestingsoverleg en OOGO.....	13
4.4	Samenwerking met andere instellingen	13
5	Kwaliteit, communicatie en opbrengsten.....	14
5.1	Communicatie.....	14
5.2	Onderwijs en opbrengsten	14
5.3	Persoonlijk leren en ontwikkelen	14
5.4	Talentrijk Onderwijs voor Nu & Morgen.....	15
6	Onderwijs aan de Algemene Basisschool Comenius	16
6.1	Comenius (Jan Amos Kaminsky)	17
6.2	DALTON (Helen Parkhurst)	18
6.3	Luc Stevens (adaptief onderwijs).....	19
6.4	Kanjertraining	20
6.5	Nieuwe Visie en 21 ^e -eeuwse vaardigheden.....	21
7	Doelgericht.....	22
7.1	Waarom	22
7.2	Meerjarenbeleidsplan.....	23
7.3	Onderwijskundig jaarplan en jaarverslag 2015-2016	24
8	Kwaliteitszorg.....	26
8.1	INK model	27
8.2	Zelfevaluatie	28
8.3	De externe beoordeling	29
8.4	Het maken van kwaliteitskaarten	30
8.5	Relatie tussen kwaliteitszorg en personeelsbeleid.....	30
9	Personeel.....	32
9.1	Personele kengetallen 2016	32
9.2	ARBO en verzuim	33
9.3	Deskundigheidsbevordering	34
	Beleid met betrekking tot beheersing van uitkering na ontslag	34
9.4	Toezicht en controle	34
	Verklaring Raad van Toezicht	34

10	Financieel Beleid	35
10.1	Planning & Control	35
10.1.1	Planning	35
10.1.2	Control	35
10.2	Financiële positie op balansdatum	35
10.3	Analyse resultaat	36
10.4	Analyse realisatie 2016 vs. realisatie 2015 en realisatie 2016 vs. begroting 2016	36
10.5	Investerings en (financierings)beleid	37
	Liquiditeit	37
11	Kengetallen	38
11.1	Huisvestingsratio	38
11.2	Liquiditeit	39
11.3	Rentabiliteit	39
11.4	Solvabiliteit	40
11.5	Kapitalisatiefactor	40
11.6	Weerstandsvermogen	41
12	Toekomstparagraaf	42
12.1	Investeren op basis van Ambities	43
13	Treasuryverslag	46
	JAARREKENING einde	47

2 Inleiding

Het was een mooi jaar: 2016.

Een jaar waarin veel ontwikkelingen “op zijn plaats vielen”. In februari vierden we het 90-jarig bestaan van de school en konden we het nieuwe Leerplein met “Buiten-Téjater” officieel openen. En al snel bleek dat de nieuwe ruimte een fantastische mogelijkheid biedt om samen te vieren en samen te werken. Stichting en School kunnen terugzien op een succesvol, duurzaam en innovatief jaar met mooie resultaten.

Op onderwijsgebied startte de school in juni daadwerkelijk met gepersonaliseerd leren, waarbij gebruik gemaakt wordt van de vele mogelijkheden die de iPad ons kan bieden. Alle kinderen hebben een iPad gekregen om mee te werken en er is een contract afgesloten met Gynzy, die de digitale onderwijskundige programma's levert.

2016 Een heel mooi jaar

1. Officiële opening van een prachtig Leerplein en “Buiten-Téjater”
2. Een uniek “Buiten-Téjater” in de binnentuin;
3. Viering van het 90-jarig jubileumjaar van de Comeniusschool (2015-2016)
4. Invoering iPads en start naar gepersonaliseerd onderwijs
5. Voortgaande autonome groei van de school
6. Meer Muziek op School

In dit bestuursverslag wordt aandacht besteed aan de activiteiten van de stichting en de school en de financiële vertaling hiervan in de financiële jaarrekening van de stichting in het jaar 2016. Het verslag bestaat uit twee delen, een algemeen deel en een financieel deel.

In het algemene deel geven wij op hoofdlijnen inzage in het gevoerde beleid, gebaseerd op de strategische agenda van de organisatie. Het gevoerde beleid bepaalt de financiële kaders, waarbinnen de financiële middelen op een adequate wijze worden ingezet in het primaire proces. Het financiële deel van het verslag geeft inzage in de financiële huishouding. Uit het jaarverslag is op te maken hoe de exploitatie van de stichting in 2016 is verlopen. Uit de balans kan worden gelezen hoe de financiële stand van zaken van de stichting is.

Het jaarverslag 2016 laat een positief exploitatieresultaat zien. Uit de opgenomen verantwoording van het financieel beleid komt naar voren dat het positief resultaat mede het gevolg is van de met ingang van medio 2014 ingezette bezuinigingsdoelstellingen. Door de plaatsing van de zonnepanelen zijn de energielasten behoorlijk omlaaggegaan. In het positief resultaat van 2016 is ook de bijdrage van de rijksoverheid voor buitenonderhoud verwerkt en zal in de algemene reserve worden opgenomen. Toekomstig planmatig meerjarenonderhoud komt in de toekomst ten laste van exploitatie en algemene reserve. Ondanks de gebouwfafhankelijke uitgaven en de vele onderwijs-innovatieve investeringen (gepersonaliseerd onderwijs, iPads en Gynzy), zijn we erin geslaagd om door een strakke planning en beheer een positief en gezond huishoudboekje te presenteren.

Theo J. Gauw, Mes Rdo
Directeur-bestuurder

BESTUURS- VERSLAG

3 Algemeen instellingsbeleid

3.1 Jaarrekening

De in dit verslag opgenomen jaarrekening 2016 van de Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius is opgesteld door Dyade Onderwijsbedrijfsvoering B.V. en gecontroleerd door accountantskantoor Van Ree accountants.

3.2 Juridische structuur

De rechtspersoonlijkheid van het bevoegd gezag is een stichting. Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius is op 12 april 1995 opgericht en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Noordwest-Holland onder dossiernummer 41241489. De stichting is een rechtsvoortzetting van de Heldersche Schoolvereniging Comenius die op 28 maart 1924 is opgericht. De Comeniusschool opende haar deuren voor het eerst op 3 september 1925.

3.3 Doelstelling van de stichting

De stichting stelt zich ten doel het geven van gedegen basisonderwijs met eerbiediging van ieders godsdienstige en/of levensbeschouwelijke opvattingen en gericht op het versterken van wederzijds respect en het besef van waarden en normen. Hierbij wordt steeds de verbinding gezocht met de ontwikkelingen die zich voordoen in onderwijs en maatschappij. De overdracht en het ontwikkelen van kennis en van vaardigheden, evenals de vorming van de leerlingen staan hierbij centraal.

3.4 Kernactiviteiten en Beleid

Onder het bevoegd gezag van de Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius, met bevoegd gezag-nummer 36440, valt de Algemene Basisschool Comenius met Brinnummer 07LM.

3.4.1 Missie en visie van de school

De Comeniusschool is een algemene basisschool en geeft onderwijs vanuit de visie dat de school een samenleving in het klein is, die plaats biedt aan eenieder ongeacht de religieuze of levensbeschouwelijke achtergrond. Iedere ouder die zijn of haar kind op de school wil aanmelden en deze visie onderschrijft is van harte welkom.

Kinderen van alle gezindten en achtergronden vormen de schoolgemeenschap. De school stelt zich ten doel te bevorderen dat de leerlingen vanuit de persoonlijke achtergrond een positieve bijdrage leveren in een groep. De school kan dankzij haar zelfstandige positie binnen het Helderse onderwijs haar eigen visie ontwikkelen op het gebied van onderwijs en opvoeding in de school.

Op basis van deze visie draagt de organisatie de volgende missie uit, die in de dagelijkse praktijk vorm gegeven wordt: **"Voor ieder kind de juiste koers"**.

Met dit motto geeft de Comeniusschool aan dat al het mogelijke wordt gedaan om het onderwijs zodanig in te richten dat er op adequate wijze wordt omgegaan met de verschillen.

De school bestaat sinds 3 september 1925 en is tot stand gekomen vanuit particulier initiatief. Daardoor is het een privaatrechtelijke instelling, gesubsidieerd door de overheid. Ouders verenigden zich om een school te stichten waarin op vernieuwende wijze en in een veilige sfeer een stevig fundament voor de toekomst van hun kind(eren) gelegd zou worden.

Sinds 1954 is de school gehuisvest in het schoolgebouw aan de Celebesstraat 7, 1782 TC te Den Helder. De school staat in de zogenaamde Indische Buurt, een van de mooiste, boomrijke wijken van Den Helder. De Comeniusschool profileerde zich vóór 1985 als opleidingsschool voor het algemeen voortgezet middelbaar en hoger voortgezet onderwijs.

Vanaf 1985 is de school voortvarend aan het werk om modern eigentijds, gedegen onderwijs te geven. De inzichten van Comenius en Dalton geven richting aan de nieuwe ontwikkelingen binnen de school, aangevuld met de inzichten van prof. Luc Stevens. "Structuur, ruimte en rust", "Zelfstandigheid en zelfverantwoordelijkheid", "Individualiteit en gemeenschappelijkheid", "Bieden van een veilige basis van vertrouwen en autonomie" en "het gevoel er te mogen zijn", vormen belangrijke uitgangspunten. De school is een gecertificeerde "Kanjerschool". Met ingang van 2014 innoveert de school zich om "talentrijk onderwijs voor nu en morgen" te geven. De nieuwe digitale mogelijkheden en media brengen de onderwijsontwikkeling in een stroomversnelling. Het wordt steeds beter mogelijk om kinderen een gepersonaliseerde leerweg aan te bieden en ze daarin te sturen, te begeleiden en te volgen.

Om het mogelijk te maken dat ieder zich nieuwe vaardigheden eigen kan maken, is het nodig dat alle deelnemers aan het onderwijsproces (leerkrachten en kinderen) zichzelf eigenaar weten van hun eigen ontwikkelingsproces. Dit houdt in dat leerkrachten en ouders leren het kind ruimte te bieden, te stimuleren om zelf zijn leerproces in te gaan vullen. Alles naar de mogelijkheden en leeftijds-/ ontwikkelingsfase van het kind. Dat is meer dan zelfstandig werken vanuit een opdracht. Het is leren om je eigen proces ter hand te nemen en in te vullen. En appelleert zodoende aan te leren eigenschappen en vaardigheden.

Op grond van deze trends heeft de PO Raad in haar meerjarig ontwikkelplan vier AMBITIES uitgesproken:

Lijn 1: TALENTEN ontwikkelen

Lijn 2: ONDERWIJSKWALITEIT versterken

Lijn 3: Teams PROFESSIONALISEREN

Lijn 4: VERBINDINGEN leggen

Op basis van de voorbereidingen en studie in de afgelopen drie jaren hebben bestuur, directie en team van de algemene basisschool besloten om in het de schoolplanperiode 2016-2019 te werken aan nieuwe ontwikkelingen, die antwoorden gaan geven op de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen. Hiermee beogen wij ook Comenius te profileren als herkenbare onderwijsorganisatie voor primair onderwijs. Comenius werkt dit uit vanuit het volgende motto:

De Vlag In TOP

Op de school werken in totaal 13 onderwijspersoneelsleden. Een aantal heeft zich gespecialiseerd in het werken met jonge kinderen, een aantal in het werken met oudere kinderen. Anderen (de ondersteuningscoördinatoren) hebben zich gespecialiseerd in de ondersteuning van de groepsleerkrachten om kinderen met specifieke onderwijsbehoeften en talenten zo goed mogelijk te begeleiden. Op de school is verder nog een secretaresse werkzaam.

De nieuwe onderwijskundige koers brengt met zich mee dat de leerkracht binnen de school meerdere rollen gaat vervullen. Iedere rol vraagt in meer of mindere mate een specifieke houding en benadering tot het leer- en ontwikkelproces in de school. De rollen zijn:

1. Kennisoverdrager
2. Begeleider leerproces
3. Begeleider van het sociale interactieproces
4. Kind- en ontwikkelbegeleider (coach)
5. Specialist van een vakgebied

Het team van de Comeniuschool is steeds op zoek naar het beste onderwijs voor de kinderen die aan hen zijn toevertrouwd. Het is een school in beweging. Veranderen is: "het goede behouden, als basis voor het nieuwe".

De wijze waarop het team vormgeeft aan het onderwijs en de begeleiding van de kinderen wordt gewaardeerd door de ouders en/of verzorgers en vormen de ingrediënten die de school aantrekkelijk maken.

Op 1 oktober 2016 zitten er 166 leerlingen op school, verdeeld over 7 groepen. Dit is een stijging van 5,73 % t.o.v. 1 oktober 2015 (157 leerlingen). Naar verwachting groeit het leerlingenaantal in 2017 door naar 178 leerlingen op 1 oktober 2017. Een stijging van bijna 7 %.

Uit de cijfers blijkt duidelijk dat van oktober 2003 tot oktober 2016 het leerlingenaantal met bijna 73% is gestegen. Dit komt neer op een jaarlijkse stijging van **ruim 5,6%**.

3.4.2 Het Onderwijs

De Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius is het bevoegd gezag van de Algemene Basisschool Comenius.

Basisschool Comenius richt zich op het bieden van kleinschalig, krachtig onderwijs. Vanuit het motto "Voor ieder kind de juiste koers" werkt zij aan het bereiken van een hoge kwaliteit en toegevoegde waarde op zowel cognitief, sociaal als cultureel gebied, rekening houdend met de individuele en de sociaal-emotionele ontwikkelingsmogelijkheden van het kind.

Kinderen van alle gezindten en achtergronden vormen samen de schoolgemeenschap. Het team van de Comeniuschool spant zich dan ook in om te bevorderen dat de leerlingen vanuit deze persoonlijke achtergrond hieraan een positieve bijdrage leveren.

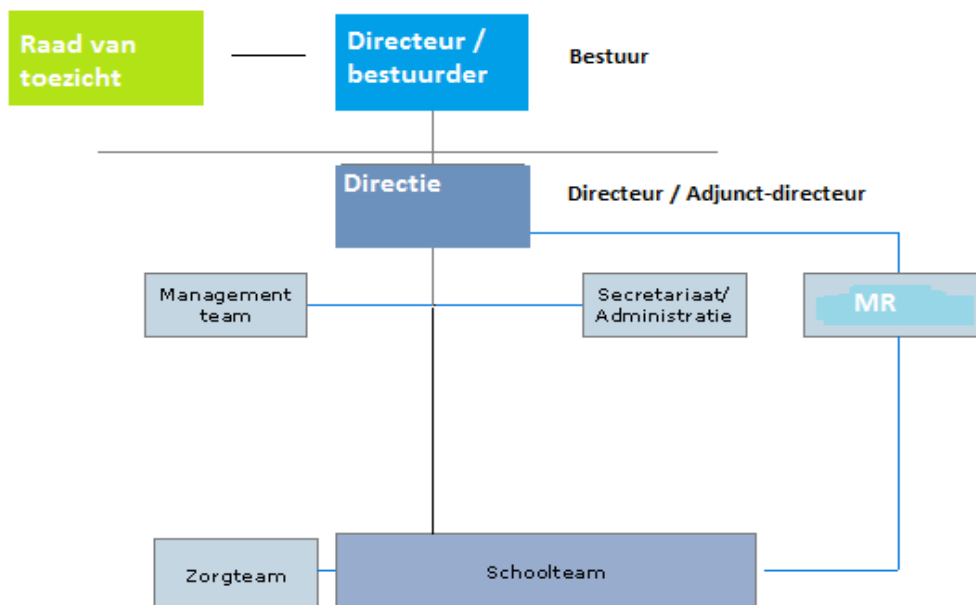
Basisschool Comenius is een lerende organisatie. Een schoolorganisatie die continu werkt aan het ontwikkelen en verbeteren van haar kwaliteit, gebaseerd op de inzichten van Comenius, Dalton en prof. Luc Stevens; Sinds kort is de school een gecertificeerde "Kanjerschool".

Comenius wil uitblinken in het bieden van een positief en gezond leer- en werkklimaat: een gestructureerde, rustige onderwijsleeromgeving, waarbinnen de kinderen zich in ruime mate in vrijheid kunnen ontwikkelen en uitgedaagd worden om zelfstandig en zelfverantwoordelijk te leren en te bouwen aan waardevolle relaties. Een veilige basis waarin je het gevoel krijgt dat je er mag zijn, ertoe doet en waardevol bent.

3.5 Organisatiestructuur en personele bezetting

3.5.1 Organisatiestructuur

Stichting Algemeen basisonderwijs Comenius

3.5.2 Bestuur en Toezicht

In het kader van de Governance zijn Bestuur en Toezicht van de Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius ingericht volgens het Raad van Toezicht-model. Het bestuur is opgedragen aan een directeur-bestuurder, die verantwoordelijk is voor het stichtings- en schoolbeleid. Het intern toezicht op het gevoerde beleid is ondergebracht bij een Raad van Toezicht. Directeur-bestuurder en Raad van Toezicht volgen in haar opstelling en handelen binnen de organisatie de code “Goed Bestuur” van de PO-Raad.

3.5.3 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit drie leden en is ultimo 2016 als volgt samengesteld;

Voorzitter	:	Mevrouw L.R.E.P. Smit
Lid	:	Mevrouw E.M.M. Eijking
Lid	:	De heer R.J. Timmerman

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de verwezenlijking van grondslag en doelstelling van de Stichting, alsmede op het functioneren van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht adviseert het College van Bestuur gevraagd en ongevraagd en vervult het werkgeverschap van de directeur-bestuurder.

Met ingang van 12 oktober 2016 is de heer R.J. Timmerman toegetreden als lid van de Raad van Toezicht.

3.5.4 Bestuur

Directeur-bestuurder : De heer Th. J. Gauw, Mes Rdo

Het College van Bestuur is belast met het besturen van de Stichting en de door de Stichting in stand gehouden school. De directeur-bestuurder is daarmee het bevoegd gezag van de school.

3.5.5 Directie school

De directie van de school bestaat uit twee leden, de directeur-bestuurder en de adjunct-directeur:

Directeur-bestuurder:	De heer Th. J. Gauw, Mes, Rdo
Adjunct-directeur/ locatieleider:	Mevrouw A.M.H. Spelt-Koster, ME, Rado

3.5.6 Managementteam - Meedenkteam

De directeur en de adjunct-directeur vormen samen met twee tot drie teamleden, het managementteam van de school. Dit "meedenkteam" is een flexibel meedenkorgaan binnen de schoolorganisatie en wisselt in samenstelling naar gelang de benodigde expertise. De sturing en coördinatie van de dagelijkse gang van zaken op de school ligt bij de adjunct-directeur.

3.5.7 Medezeggenschapsraad (MR)

De medezeggenschapsraad van de school heeft een rol in de toetsing van het stichtings- en schoolbeleid. De MR bestaat uit een teamgeleding en een oudergeleding. Beide geledingen tellen met ingang van het schooljaar 2015-2016 drie leden. De teamgeleding wordt uit en door het personeel gekozen. De oudergeleding wordt uit en door de ouders gekozen. De zittingsduur van de commissie is twee jaar. De leden van de MR zijn met ingang van augustus 2015:

Voorzitter:	De heer E. van der Veeke	teamgeleding
Lid:	Mevrouw M. Spelt	teamgeleding
Lid:	Mevrouw H. Baard	teamgeleding
Secretaris:	Mevrouw P. Raadgers	oudergeleding
Lid:	Mevrouw M. Boon	oudergeleding
Lid:	Mevrouw M. Winter	oudergeleding

De MR heeft zowel advies- als instemmingsrecht. Deze rechten staan omschreven in het medezeggenschapsreglement. De medezeggenschapsraad vergaderde in 2016 vijf keer.

Verslag Medezeggenschapsraad (MR) ABS Comenius over kalenderjaar 2016

Voor u ligt het jaarverslag van de medezeggenschapsraad (MR) van Algemene Basisschool Comenius over het kalenderjaar 2016. Op deze wijze legt de MR formeel verantwoording af over haar activiteiten. Het jaarverslag beschrijft de samenstelling en werkwijze van de medezeggenschapsraad en geeft een overzicht van de onderwerpen die in het afgelopen schooljaar in de vergaderingen zijn behandeld.

In het kalenderjaar 2016 is de MR van de Algemene Basisschool Comenius een vijftal keer bij elkaar gekomen voor een MR-vergadering.

De MR bestaat uit de volgende oudergeleding: Marieke Boon (moeder Carice Krige, groep 4), Penny Raadgers (moeder Mees Raadgers, groep 7), Marlies Winter (moeder Luuk en Job Winter, groep 4/5) en een teamgeleding bestaande uit: Heleen Baard (teamlid), Mariëlle Spelt-Koster (teamlid) en Eric van der Veen (teamlid/voorzitter MR). Marieke Boon neemt als ouder plaats in de OPR (OndersteuningsPlanRaad) van het SWV Passend Onderwijs.

Er is een enorme groei in belangstelling voor de Comenius-school te zien. De weg die de school is ingeslagen richting "Talentijk Onderwijs voor Nu en Morgen" (O4NT) hebben hier mede een rol in. De innovatie die wordt doormaakt zorgt voor belangstelling, maar elke verandering roept ook vragen op. De MR is altijd erg betrokken geweest bij deze verandering en ontwikkeling en hebben daar waar nodig advies gegeven richting de directeur/bestuurder. Het team heeft in januari 2016 een algemene informatieavond gehouden waar ouders kennis konden maken van de 'nieuwe' manier van werken met hulp van digitale leermiddelen.

De complete infrastructuur van het netwerk is aangepakt om te kunnen werken met digitale leermiddelen. In mei zijn op school de digitale devices gekomen (iPads) en is er een eerste periode tot aan de zomervakantie geweest waarin geprobeerd is alle kinderziektes eruit te halen. Na de zomer is er nog veel inspanning verricht om alles goed draaiende te krijgen. De oudergeleding is door teamgeleding en de directie op de hoogte gehouden van deze ontwikkelingen en veranderingen.

In de MR-vergaderingen is regelmatig gesproken over samenwerking op bestuurlijk niveau met andere stichtingen als Sarkon om elkaar te versterken en te helpen waar dit kan. Ook de (onaangekondigde) verplaatsing van de Voorschoolse Opvang 't Vuurvliegje' en de manier waarop dit tot stand is gekomen is meerdere malen in de vergadering ter sprake gebracht. De MR stond achter het standpunt van de directeur-bestuurder dat hij kenbaar heeft gemaakt aan de Stichting Kappio. Dit heeft er mede aan bijgedragen dat 't Vuurvliegje/Maanvliegje' een eigen entree heeft gekregen.

Tijdens de gesprekken in het bijzijn van de directie is de MR geïnformeerd over personeel. In 2016 heeft het team te maken gehad met ziekte, waardoor 'Ondersteuning' op een andere manier is opgevangen door een interim ondersteuningscoördinator (Interzin) aan te stellen. De zoektocht naar vervanging voor een leerkracht in de onderbouw is ook gecommuniceerd met de MR en de voorzitter van de MR is meegenomen in de sollicitatieprocedure.

De MR is betrokken geweest in de gesprekken met een kandidaat lid voor de Raad van Toezicht. Hierin heeft de MR een positief advies over de kandidaat gegeven aan de Raad van Toezicht.

De MR heeft in 2016 ingestemd met:

- Begroting ouderbijdrage 2017
- Ouderbijdrage 2016-2017
- Ondersteuningsplan 2017
- Vakantieplanning (instemming)
- Schooljaargids (instemming)

De MR heeft in 2016 positief advies gegeven over:

- Formatieplan 2016/2017 (advies)
- Bestuursformatieplan 2016/2017 (advies)
- Kandidaatlid Raad van Toezicht

Naast het overleg binnen de MR was er elke vergadering een gezamenlijk deel met de directeur/bestuurder. De onderwerpen die hierin besproken werden, waren:

- Personeel
- Ontwikkelingen 'Onderwijs voor de Nieuwe Tijd' (O4NT)
- Samenwerking
- Jubileum Comenius-school 90 Jaar

3.5.8 Administratie - secretariaat

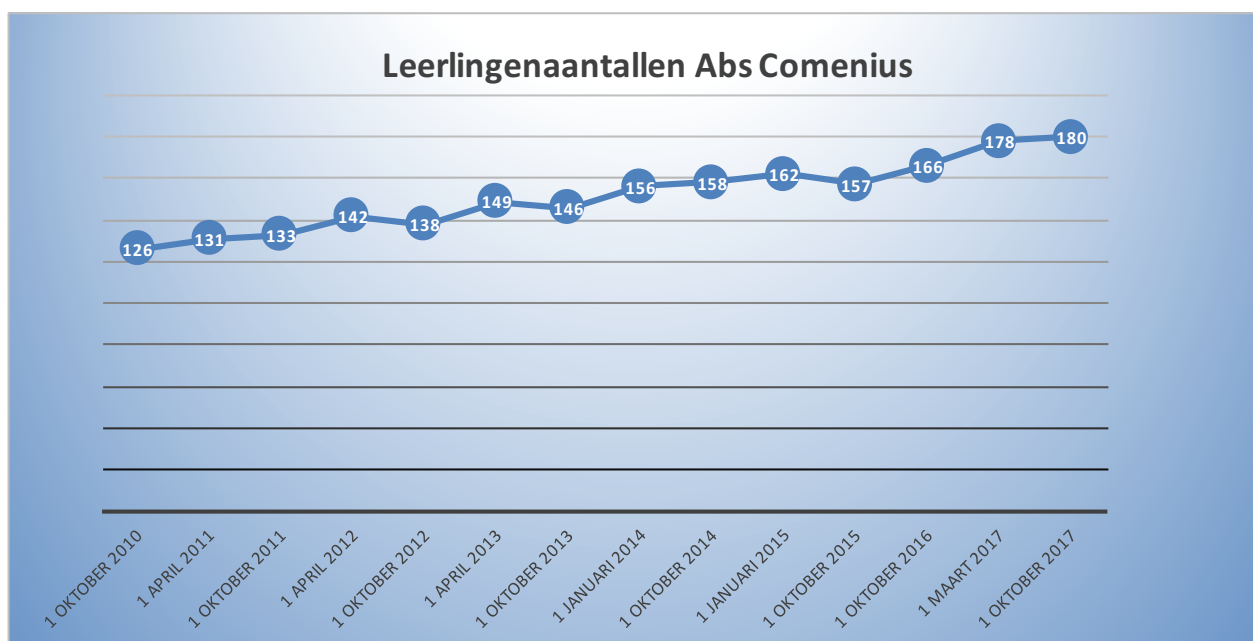
De administratie/ het secretariaat ondersteunt de directie, bestuur, Raad van Toezicht en team op administratief en secretariael gebied. De administratie wordt verzorgd door mevr. A. Gauw.

3.5.9 Ondersteuningsteam

Het reguliere ondersteuningsteam wordt gevormd door de adjunct-directeur, de ondersteunings-coördinator en een orthopedagoog van de OBD Noordwest, namens het SWV Passend Onderwijs Kop van Noord-Holland. Vijf keer per jaar komt het ondersteuningsteam bij elkaar. In het eerste deel van de samenkomsten wordt een analyse gemaakt van de te ondersteunen kinderen en de voortgang van de ontwikkeling besproken. In het tweede deel van de bijeenkomst is er gemeenschappelijk overleg van het ondersteuningsteam en de ouders van de te bespreken kinderen. Op grond van deze gesprekken worden afspraken gemaakt over het vervolg en de voortgang van de begeleiding.

3.5.10 Bekostigingsgrondslag

Het aantal leerlingen op 1 oktober vormt de grondslag voor de bekostiging. Op basis van een groeitelling kan aanvullende bekostiging worden toegekend als het aantal leerlingen van een school (eenpitters) of bestuur (meerpitters) volgens daartoe vastgestelde normen is toegenomen. Er heeft in 2016 geen groeitelling plaatsgevonden. In onderstaand overzicht wordt het aantal leerlingen in de periode 2010 t/m 2016 in beeld gebracht.

3.5.11 Klachtenregeling

De stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius heeft een interne en een externe klachtenregeling. De interne klachtenregeling is gericht op het voorkomen en reguleren van klachten binnen de organisatie, door de wijze van werken en communiceren in overeenstemming te brengen met de vraag vanuit de ouders.

Voor klachten die intern niet opgelost kunnen worden is de stichting aangesloten bij de externe klachtenregeling van Den Helder e.o. De klachtenregeling richt zich op het behandelen van klachten van algemene aard en machtsmisbruik. In het verslagjaar zijn geen klachten ingediend en/ of in behandeling.

4 Samenwerkingsverbanden

4.1 SWV Passend onderwijs Kop van Noord-Holland

De directeur-bestuurder van de stichting Comenius is uit hoofde van zijn functie lid van het bestuur van het SamenwerkingsVerband "Passend Onderwijs". Alle besturen voor primair onderwijs in de Kop van Noord-Holland werken hierin samen om een passend aanbod aan onderwijsvoorzieningen te realiseren. In het kader van de Governance is er een scheiding van verantwoordelijkheden in het bestuur. Een drietal leden vormen het Dagelijks Bestuur, dat het beleid voorbereidt en uitvoert. Het overige deel van de leden zijn de toezichthouders en vormen het dagelijks bestuur. Het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs heeft op deze wijze gekozen voor het "one-tier" model en voorziet aldus in de scheiding van bestuur en toezicht.

Het bestuur wordt bijgestaan door een coördinator. Vanaf medio 2016 heeft het samenwerkingsverband een onafhankelijk voorzitter ad-interim.

4.2 Groot Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein Kop van Noord-Holland (GBO)

In Noord-Holland Noord zijn gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk voor het sociaal domein. Hieronder vallen onderwijs, zorg- en welzijnsinstellingen. Twee keer per jaar wordt een gemeenschappelijk Groot Bestuurlijk Overleg belegd. Ook de directeur-bestuurder van St. Algemeen Basisonderwijs Comenius neemt als participant deel aan dit GBO. Tijdens de bijeenkomsten worden de participanten geïnformeerd over de ontwikkelingen en acties op het brede gebied van het Sociaal Domein.

4.3 Huisvestingsoverleg en OOGO

De schoolbesturen en de gemeente zijn samen verantwoordelijk voor de huisvesting van de scholen in de gemeente. Een aantal keer per jaar komen gemeente Den Helder en schoolbesturen bij elkaar om te spreken over de huisvesting. Aan de orde komen: bekostiging van nieuwbouw, verbouw en groot onderhoud en de verdeling van de beschikbare financiën over de schoolbesturen en scholen. In 2015 is de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van de gebouwen voor een groot deel overgeheveld naar de schoolbesturen.

Ook de clustering van scholen in vormen van "brede school", kindcentra en samenwerking met de voorschoolse opvang zijn in het overleg aan de orde geweest. Formele afspraken met betrekking tot de huisvesting worden genomen in een formeel deel van het huisvestingsoverleg, waarin afspraken tussen gemeente en schoolbesturen worden vastgelegd in het zogenoemde "Op Overeenstemming Gerichte Overleg" (OOGO).

4.4 Samenwerking met andere instellingen

Evenals in 2014 en 2015 heeft het bestuur van de algemene basisschool ook in 2016 de gesprekken met een van de andere besturen voor primair onderwijs in de regio voortgezet. Vanaf medio 2016 is het gesprek ook uitgebreid tot andere partijen. Voornaamste belang van deze gesprekken is om te verkennen in hoeverre er mogelijkheden zijn, om met respect voor elkaars autonomie, op onderdelen samen te werken. De gesprekken hierover zijn positief en worden in 2016 voortgezet.

5 Kwaliteit, communicatie en opbrengsten

5.1 Communicatie

De stichting Algemeen basisonderwijs Comenius beoogt een open en transparante organisatie te zijn. Er wordt gestreefd naar open, constructieve en professionele communicatie in de relaties tussen Raad van Toezicht, Directeur-Bestuurder, directie, team, medezeggenschapsraad, ouders en kinderen. Daartoe benut de organisatie zoveel mogelijk de nieuwe media als internet en email.

De school werkt aan de kwaliteit volgens het model van de WMK-PO (Werken Met Kwaliteit in het Primair Onderwijs) en communiceert dit op een open wijze met de omgeving. De opbrengsten van de school worden gepubliceerd en tijdens “rond-de-tafelgesprekken” met personeel en ouders besproken.

Ook de financiële output wordt met betrokkenen besproken en gepubliceerd. Juist ook op onderwijskundig gebied betreft de organisatie de directbetrokkenen bij de ontwikkeling van de kinderen en bespreken de leerkrachten, de ondersteuningscoördinator(en) en de directie met de ouders en ook kinderen op welke wijze betere opbrengsten kunnen worden behaald.

Wij letten bij het begrip opbrengsten niet alleen op de cognitieve ontwikkeling, maar zorgen ervoor dat er aandacht geschonken wordt aan de totaalontwikkeling van de kinderen.

5.2 Onderwijs en opbrengsten

De stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius voert een opbrengstgericht beleid.

Om dit te bereiken wordt de ontwikkeling en de opbrengsten van de leerlingen nauwlettend gevolgd en gemonitord. Er wordt op toegezien dat alle mogelijkheden worden benut om alle aan de school toevertrouwde kinderen een optimale begeleiding te bieden. De ontwikkeling van de kinderen wordt systematisch gevolgd. De opbrengsten worden op kind-, groeps- en schoolniveau regelmatig geanalyseerd. Bekeken wordt of de begeleiding van de kinderen nog de juiste is. Alleen dan is het mogelijk om het motto: “voor ieder kind de juiste koers” waar te maken.

Indien blijkt dat een kind beter tot zijn recht kan komen op een andere school of een speciale school, dan zal de school in overleg met de ouders, verwijzen. Zodoende doen we recht aan het kind en de ouders, die het vaak al moeilijk genoeg hebben. En zodoende kunnen we het verwijzingspercentage zo klein mogelijk houden. Dit vraagt een sterk individu gerichte aanpak binnen de school.

5.3 Persoonlijk leren en ontwikkelen

In het verslagjaar hebben bestuur, directie en team veel energie gestoken in de verdieping in nieuwe vormen van leren en organiseren. Het is duidelijk dat in de komende decennia andere vormen nodig zijn. De ontwikkelingen op het gebied van gepersonaliseerd leren zijn in een stroomversnelling geraakt, mede door de nieuwe media.

Wat hebben kinderen in de toekomst nodig? Vanuit de overheid is een maatschappelijke discussie op gang gekomen onder het motto: Wat hebben kinderen in de 21^e eeuw aan vaardigheden nodig? Comenius heeft de conclusie getrokken dat het een uitdaging is om nu al de weg van de digitale onderwijswereld in te slaan en de nieuwe ontwikkelingen niet af te wachten, maar er deel van te zijn. Om deze reden heeft de school gezocht naar verbindingen met externe relaties, instellingen en bedrijven die meerwaarde aan de school en het onderwijs geven. Zo heeft het team zich in laten scholen op het gebied van coaching van leerlingen, beheren en aansturen van digitale leer- en hulpmiddelen en invoering van digitale systemen in de leeromgeving.

5.4 Talentrijk Onderwijs voor Nu & Morgen

Bestuur, directie en team van de Comeniusschool zetten in op een uitblinkende begeleiding van de kinderen op het gebied van het aanleren van de basisvaardigheden. Modern, gedegen en gepersonaliseerd. Door gebruik te maken van de digitale ontwikkelingen ontstaan er mogelijkheden voor de leerkrachten om de kinderen op het gebied van creatieve en culturele ontwikkeling meer in hun kracht te zetten.

Hiermede zetten wij in op het ontwikkelen van de Talenten van het kind. Ook de talenten die vaak onbenut blijven worden hierin meegenomen.

talentrijk onderwijs voor nu en morgen

algemene basisschool
comenius

voor ieder kind de juiste koers!

gedegen en modern
veilig en duidelijk
gepersonaliseerd en digitaal
zelfstandig en samen
muzikaal en creatief

Volgens uitgangspunten van Comenius, Dalton,
Kanjertraining en O4NT

Nieuwsgierig naar onze school? Kijk, bel of e-mail: www.abscomenius.nl / 0223-613864 / info@abscomenius.nl

Via de weg van de ontwikkeling van de rechterhersenhalft, “de natuur- en cultuurkamer van het brein” stimuleren wij de creatieve ontwikkeling van de kinderen. En juist hier zitten de latente mogelijkheden om kinderen voor de toekomst te laten uitblinken in kennis en in vaardigheden.

De Breinontwikkeling, met name de ontwikkeling van de rechterhersenhalft (creativiteit, muzikaliteit, relatie, gevoel en (ruimtelijk) inzicht neemt dan ook een prominente plaats in, in de innovatieve doelen die de school zich de komende jaren stelt.

*Prof. Dr. Eric Scherder is een belangrijke pleitbezorger van muziek en beweging voor de jonge en oudere mens.
Uit: NTI-NLP gids*

6 Onderwijs aan de Algemene Basisschool Comenius

algemene basisschool
comenius

voor ieder kind de juiste koers!

**..... Comenius, Dalton, Stevens en
Kanjertaining, Gepersonaliseerd en Digitaal**

Al vele jaren werkt de Comeniuschool op basis van de kernwaarden van Comenius, Dalton en Stevens. Al in 1925 startte de school als Daltonschool. Door wijzigingen in de maatschappelijke opvattingen, veranderde de onderwijskundige focus van de school om vanaf de jaren 2000 weer versterkt terug te keren tot het oorspronkelijke Comenius – Dalton karakter.

In 2013 en 2014 heeft het team van de Comeniuschool zich verder verdiept in de uitgangspunten en werkwijzen van het Daltononderwijs. Vele uitgangspunten en kenmerken van het Daltononderwijs zijn terug te vinden in de school. Toch is de Comeniuschool geen Daltonschool, mede doordat ook enkele belangrijke principes van Comenius en Stevens het onderwijskundig karakter van de school versterken.

De volgende kenmerken zijn duidelijk terug te vinden:

- ✓ Vormen van zelfstandig werken, leren en reflecteren
- ✓ Het pedagogische handelen gaat uit van het vermogen van de mens tot leren
- ✓ De ruimte is ingericht voor zelfstandig werken en samenwerken
- ✓ Kinderen weten om te gaan met keuzevrijheid gedurende (een deel van) de dag
- ✓ Kinderen zijn gewend aan vrijheid van handelen binnen grenzen
- ✓ Kinderen voelen zich verbonden en deel van de schoolgemeenschap
- ✓ Kinderen nemen verantwoordelijkheid voor het eigen werk en dat van anderen
- ✓ Leerlingen houden leerresultaten zelf bij
- ✓ Er wordt gewerkt met een takenbord en/of takenblad en met dagkleuren.

Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen: Op weg naar gepersonaliseerd & digitaal leren

In 2015 heeft het team voorbereidingen getroffen om nieuwe stappen te maken op het gebied van 21^e eeuwse vaardigheden, onderwijs voor de nieuwe tijd en digitaal en gepersonaliseerd leren. Deze initiatieven hebben tot interessante inzichten en keuzemogelijkheden voor de toekomst geleid. Vanaf begin 2016 is het team voortvarend bezig om de nieuwe aanpak in de school te implementeren. In februari is een maand lang het thema muziek aan de orde geweest, mede in het kader van het 90-jarig bestaan. In juni en juli 2016 is gestart met een proeftuintje “werken met de iPad en gedigitaliseerd onderwijs”. Duidelijk is dat de nieuwe wijze van werken consequenties heeft voor de koers van de organisatie op onderwijsinhoudelijk gebied. Innovatie brengt met zich mee dat er investeringen nodig zijn op divers gebied. Het is een uitdaging om het onderwijs voor ieder kind te optimaliseren en een kans om ons als organisatie verder te profileren, te onderscheiden en daardoor uit te blinken.

Meer zien en verder kijken in de verte en naar de toekomst.....

6.1 Comenius (Jan Amos Kaminsky)

Jan Amos Kaminsky (Comenius) werd op 28 maart 1592 in Nivnice (Moravië) geboren, een streek die nu deel uitmaakt van de republiek Tsjechië. Hij was pedagoog, filosoof, hervormer, pansofist en theoloog en publiceerde meer dan 150 boeken. Hij noemde de school een samenleving in het klein, een leerschool voor het leven. Het begrip "een leven lang leren" is een van de uitspraken van Comenius.

Grondlegger moderne pedagogie

Comenius wordt algemeen beschouwd als de grondlegger van de moderne pedagogie. Hij was tijdgenoot van Galilei, Descartes, Rembrandt en Milton en leverde een grote bijdrage tot de verlichting en de verspreiding van nieuwe ideeën in Europa.

Op tal van gebieden speelde Comenius een voortrekkersrol.

Zo gebruikte hij als eerste afbeeldingen in leerboeken en pleitte hij voor volwaardig onderwijs van en voor iedereen, voor zowel jongens als meisjes en van alle standen en gezindten.

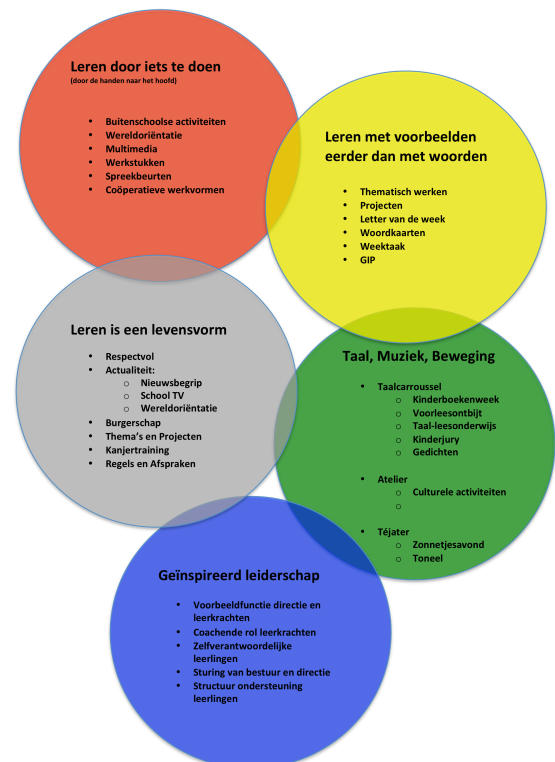

Een leven lang leren

Comenius' visie op opvoeding en onderwijs kan het best als "holistisch" omschreven worden. Hij was ervan overtuigd dat opvoeding een continu proces is dat zich over het hele leven uitstrekt. "Continue vorming, permanente educatie, "life long learning"", begrippen die nu actueel zijn, werden al uitgebreid door Comenius beschreven.

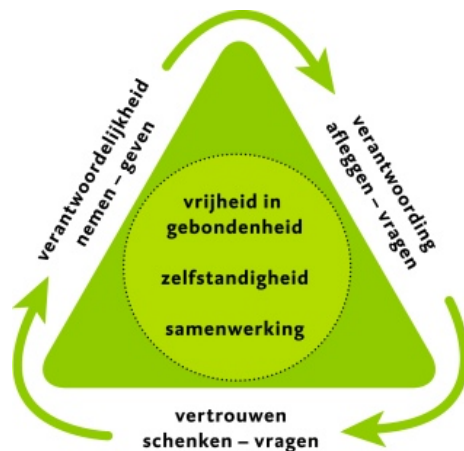
Leren = persoonlijke ontwikkeling

In zijn werken probeerde hij pedagogie, moreel besef en filosofie te integreren. Hij geloofde dat leren niet los gezien kan worden van de morele en sociaal-emotionele ontwikkeling van het individu. Voor Comenius waren alle mensen gelijk, dus had ieder ongeacht zijn ras of stand ook recht op opvoeding en onderwijs. Comenius pleitte verder nog voor meer aanschouwelijk onderwijs, meer aandacht voor het taalonderwijs en het opvoeden tot zelfstandigheid.

6.2 DALTON (Helen Parkhurst)

Het Daltononderwijs bestaat uit drie pedagogische ankerpunten:

- **Vrijheid in gebondenheid**
- **Zelfstandigheid**
- **Samenwerking**

De ideale vrijheid is geen vrijblijvendheid en nog minder is het ongedisciplineerdheid. Het kind dat maar doet waar het zin in heeft, is niet vrij. Integendeel, het wordt een slaaf van slechte gewoontes, egoïstisch en ongeschikt voor een leven met anderen".
Citaat uit 1922 van:
Pedagoge Helen Parkhurst,
grondlegster van het
Daltononderwijs.

Vrijheid in gebondenheid

✓ Grenzen stellen

Op de Comeniusschool biedt de leerkracht iedere leerling structuur, om vrijheid binnen grenzen te kunnen leren hanteren. Dit is onder andere terug te zien in de dag- en weektaak en het GIP-instructie-model. De GIP-afspraken en de GIP-ladder (werkwijze) bakenen de grenzen af waarbinnen de leerlingen zich vrij kunnen bewegen.

✓ Verantwoordelijkheid leren

Vrijheid betekent op de Comeniusschool kunnen omgaan met verantwoordelijkheid. Uitgangspunt is het vertrouwen (kanjertraining) in de eigen kracht van ieder kind. Leerkracht en leerling maken samen afspraken over de leerstof (differentiatie). De leerling schat zelf in wat het nodig heeft om een taak te kunnen doen en in hoeveel tijd (plannen). Achteraf legt het verantwoording af aan de leerkracht (o.a. evaluatiereflectie, werken met portfolio's/plakboeken en kijkmiddagen)

✓ Stap voor stap

Het leren omgaan met vrijheid gaat stap voor stap. Bij de kleuters gaat het om kleine, overzichtelijke keuzetaken die ze zelfstandig uitvoeren in de weektaak met verplichte en keuzewerkjes. Naarmate kinderen zich verder ontwikkelen, worden taken omvangrijker en complexer. Net als op alle scholen wordt de inhoud van de leerstof grotendeels bepaald door de richtlijnen van de overheid, samenleving, schoolplan en dergelijke.

Zelfstandigheid

✓ Zelfstandige mensen

Een school is een levend geheel. Een samenleving in het klein. Elke dag is nieuw en biedt uitdaging om te ontwikkelen. Hier vallen de ideeën van Comenius en Dalton samen. De gedachte achter de Dalton kenmerken zijn erop gericht dat kinderen gevormd worden tot volwassenen die kunnen denken en handelen. Daarvoor is nodig dat kinderen leren hoe je informatie vergaart, hoe je zaken op waarde kunt schatten en hoe je keuzes maakt. Daarin zal ieder mens verschillen en daar houdt het onderwijs op de Comeniusschool, in de geest van de Daltonvisie, rekening mee.

✓ Zelfstandig werken

Ieder kind heeft recht op optimale kansen om zichzelf te ontwikkelen. "Voor ieder kind de juiste koers", zegt het motto van de Comeniusschool. Daarom wordt op de Comeniusschool veel zelfstandig gewerkt. De leerkracht onderzoekt steeds wat ieder nodig heeft om iets specifiek te kunnen leren, naast de basis. Zijn rol in het zelfstandig werken is het begeleiden en coachen (o.a. individuele gesprekken) van iedere leerling.

Samenwerking

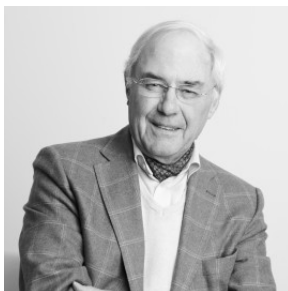
✓ Respect voor jezelf, de ander, elkaar

Om later als volwassene te kunnen deelnemen aan de samenleving moet je leren samenwerken. Ook met mensen die je niet zelf kiest (o.a. leerlingenraad). Daarom wordt op de Comeniuschool veel aandacht besteed aan het spelen en werken in groepjes, het werken met maatjes.

Meestal gaat het om leerlingen uit dezelfde groep, die samen een opdracht uitvoeren. Maar ook gebeurt het dat leerlingen van verschillende leeftijden en leerjaren met elkaar samenwerken. Zo is bijvoorbeeld terug te zien dat kinderen van groep 2 samenwerken met kinderen van groep 3, kinderen uit groep 8 kinderen uit lagere groepen helpen bij het Ralfi-lezen met groepen 4 t/m 8 en bij Nieuwsbegrip kinderen op niveau van de tekst en niet op leeftijdsniveau te laten samenwerken. Al doende leren ze te luisteren naar elkaar en respect te hebben voor elkaar. Ieder mens is immers verantwoordelijk voor zichzelf, de relatie met de ander en zijn omgeving.

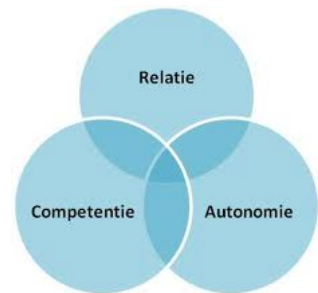

6.3 Luc Stevens (adaptief onderwijs)

Professor en orthopedagoog Luc Stevens (1941) staat bekend om zijn onderzoek en opvattingen omtrent het adaptief onderwijs. Adaptief onderwijs is passend onderwijs: voor ieder kind de mogelijkheid creëren om op eigen manier en tempo kennis op te doen. Dit past geheel in de onderwijsvisie van de Comeniuschool, met haar motto:

“Voor ieder kind de juiste koers”.

De Comeniuschool doet al het mogelijke om het onderwijs zodanig in te richten dat er op adequate wijze wordt omgegaan met de verschillen. De wijze waarop er met de kinderen omgegaan wordt is van uitzonderlijk belang voor een succesvolle basisschoolperiode. Dit succes wordt behaald als de school erin slaagt “alles uit het kind te halen wat er in zit” en zodanig dat ieder kind met plezier naar school gaat. De volgende punten zijn vormen de basis van de adaptieve onderwijsvisie:

✓ Autonomie

Kinderen willen dingen zelf doen, zonder hulp of ondersteuning van volwassenen. Ze hebben een drang naar zelfstandigheid in zich. Ervaren dat je mag kiezen, beslissingen mag nemen, motiveert.

Het onderwijs aan de Comeniuschool biedt deze mogelijkheden tot kiezen en zelfstandigheid. Het uitgangspunt daarbij is dat kinderen zelfstandig moeten worden en verantwoordelijkheid leren dragen. Kinderen moeten zichzelf kunnen ontwikkelen. In dit proces kunnen zij rekenen op de steun van de leerkracht.

✓ Relatie

Kinderen die opgroeien in een veilige, liefdevolle omgeving en die zich door anderen aanvaard en gerespecteerd voelen, kunnen zich met alle overgave richten op hun ontwikkeling. De Comeniuschool biedt hun zo'n veilig klimaat.

✓ Competentie

Kinderen die vertrouwen hebben in hun eigen mogelijkheden, voelen zich prettig en krijgen zelfvertrouwen. De Comeniuschool doet er alles aan om dergelijke succeservaringen bij kinderen te creëren. Dat zijn prettige ervaringen voor een kind: te weten dat je iets kunt.

6.4 Kanjertraining

Sinds schooljaar 2011/2012 gebruikt de Comeniuschool de methode Kanjertraining¹

De Kanjermethode is een krachtige lessenserie die zich richt op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Door in alle klassen op een zelfde manier te werken met de Kanjertraining leren de kinderen kritisch te kijken naar hun eigen gedrag en het gedrag van anderen. Ook leren de kinderen dat zij hun gedrag kunnen veranderen wanneer dit nodig mocht zijn. Ze leren om te gaan met hun gevoelens, voor zichzelf op te komen, te luisteren naar anderen en conflicten op een goede manier op te lossen. Het belangrijkste doel van deze training is dat een kind positief over zichzelf en de ander leert denken.

Basisafspraken

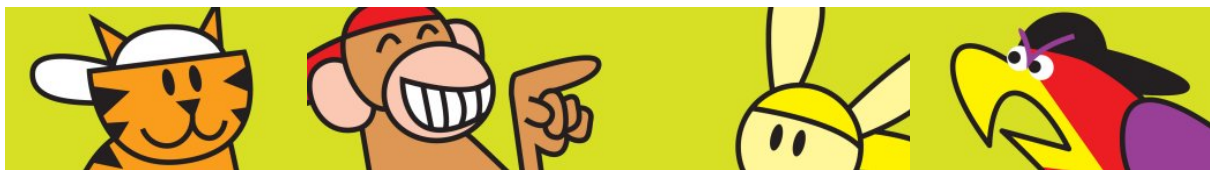
De basisafspraken die continu centraal staan, zijn:

- ✓ We vertrouwen elkaar!
- ✓ We helpen elkaar!
- ✓ Niemand speelt de baas!
- ✓ Niemand doet zielig
- ✓ We lachen elkaar niet uit!

Vier T ypetjes

De Kanjermethode werkt aan de hand van vier typetjes:

De tijger (de kanjer)

De aap (uitslover)

Het konijn (de stille of bange)

De pestvogel

Deze typetjes worden in de klas gevisualiseerd door gekleurde petjes:

Petten

- Je kunt je vervelend, pesterig en bazig gedragen. Dat benoemen we door te zeggen dat je een zwarte pet op hebt.
- Je kunt je ook heel "grappig" gedragen en zorgen dat je constant de lachers op je hand hebt. Dat benoemen we door te zeggen dat je een rode pet op hebt.
- Kinderen kunnen zich ook heel verlegen, teruggetrokken, niet assertief, soms wat "zielig" gedragen. Dan zeggen we dat je een gele pet op hebt.
- Ook kun je je assertief, stevig gedragen. Dan heb je een witte pet op.

Met de hier omschreven "petten" willen de school geen kader geven voor al het gedrag van kinderen. Je bent geen "petje", je doet op dit moment zo. "Zou je alsjeblieft je witte pet willen opdoen?" Door deze vraag geef je kinderen de mogelijkheid voor ander gedrag te kiezen. In de kanjertraining helpen we kinderen andere gedragsvarianten te ontdekken, uit te proberen, er mee te spelen.

¹ Voor meer informatie kijk op: www.kanjertraining.nl

6.5 Nieuwe Visie en 21^e -eeuwse vaardigheden

De school wil de leerlingen een samenhangend geheel van vaardigheden meegeven waardoor ze optimaal kunnen functioneren in de 21^e eeuw. Zij onderschrijft in de eerste plaats het belang van een kennissamenleving en gaat ervan uit, dat kennis altijd en overal voorhanden is. Daarnaast is er het besef dat het in de kennissamenleving ook gaat om kenniscreatie en constructie: om innovatie. In de derde plaats is het een feit dat de ontwikkeling van digitale middelen en media globale grenzen vervagen en het delen van kennis en het met elkaar (daarover) communiceren een steeds centralere speelt in onze (toekomstige) samenleving.

Op onze school willen we daarom gericht aandacht besteden aan de 21^e -eeuwse vaardigheden:

- Samenwerking en communicatie
- Kennisconstructie
- ICT-gebruik
- Probleemoplossend denken en creativiteit
- Planmatig werken

De gerichtheid van onze school op de 21^e -eeuwse vaardigheden heeft gevolgen voor de deskundigheid van de leraren, voor ons aanbod, voor onze middelen (digitale leermiddelen) en onze organisatie (inclusief didactiek en klassenmanagement). Het laatste aspect vraagt ook om een doordenking van de rol van de leraar, de rol van de leerling en de rol van de ouders/verzorgers.

Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen

In 2016 heeft Comenius een duidelijke koers bepaald op weg naar gepersonaliseerd en gedigitaliseerd onderwijs. Met ingang van juni 2016 is er voor ieder kind een iPad beschikbaar en wordt er voor de basisvakken gewerkt met digitale leermiddelen, zoals Gynzy, Taalzee, Rekentuin en Muiswerk. Het motto dat alle ontwikkelingen samenvat is: "Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen" Speerpunten van het concept hierbij zijn:

1. Gepersonaliseerd leren sluit aan op de visie Comenius: "Voor ieder kind de juiste koers",
2. Andere manier van groeperen tijdens de basisvakken rekenen en taal: Leer-Ateliers, waardoor er effectieve instructiemomenten plaats kunnen vinden,
3. Stilteplein(en) te gebruiken als: "Zelfwerkzaamheidspleinen",
4. Gebruik maken van de moderne ICT-technieken (oa. Ipads) om gepersonaliseerd leren mogelijk te maken,
5. Regelmatige ontwikkelingsgesprekken (4 tot 5 keer per jaar) van leerkrachten/ouders en kinderen. Deze uitgangspunten en de manier van werken is uitstekend geschikt om Passend Onderwijs en het werken en leren "op eigen leerniveau" mogelijk te maken.
6. Het betekent voor de leerkracht, naast zijn rol van kennisoverdrager en begeleider, een focus op het coachen en ondersteunen van de leerlingen. Hiermee wordt de intensieve belasting voor de leerkracht, die nu ligt op de instructie op drie niveaus per jaargroep & de individuele aandacht op ondersteuning, teruggebracht. Op het kind-aangepaste-instructie en administratieve verwerking worden voor een aanzienlijk deel overgenomen door gebruikmaking van de digitale mogelijkheden. Daardoor neemt de echte aandacht voor ieder kind en zijn of haar ontwikkeling toe.
7. Voor de leerkracht brengt het nieuwe werken voordelen met zich mee: a) Het samen delen in het team wordt bevorderd, hij of zij staat er minder alleen voor b) de leerkracht kan participeren in leergemeenschappen die over de grenzen van de eigen school heengaan c) leerkrachten kunnen zich specialiseren, d) de organisatie wordt sterker door de professionalisering

7 Doelgericht

7.1 Waarom

De stichting Algemeen basisonderwijs Comenius heeft op schoolniveau doelen geformuleerd. De school spreekt hiermee de ambitie uit om de gestelde doelen binnen de daarvoor gestelde tijd te realiseren. Hiermee beoogt de school een hoge kwaliteit te behalen en te waarborgen. Er wordt naar gestreefd om de doelen zo optimaal mogelijk te bereiken, binnen de daarvoor afgesproken tijd.

Het gaat daarbij om:

- De wijze waarop we met de kinderen omgaan (het pedagogische domein),
- De doelen die wij nastreven m.b.t. de leeropbrengsten en de kwaliteit van de onderwijsleermiddelen, de kwaliteit van de lessen (didactische domein),
- De in- en nascholing van de teamleden, de samenwerking in het team en de aansturing door de directie (personele domein),
- De kwaliteit van de huisvesting (huisvestingsdomein) en
- De communicatie in de school, met de stakeholders (vnl. de ouders) en de overige contacten (communicatieve domein).
- De bedrijfsvoering

Al deze domeinen behoeven de aandacht. Veel kun je als organisatie zelf aansturen en evalueren, door middel van zelfonderzoek, enquêtes en gesprekken met betrokkenen en af en toe is het ook een goede zaak dat onafhankelijken eens “van buiten naar binnen kijken”, in de vorm van een audit (onderzoek dat een spiegel voorhoudt). Dit alles doen we om te weten te komen of we nog de goede dingen doen en of we ze ook goed doen en natuurlijk omdat we graag willen weten of we beter kunnen worden.

Naast deze “spiegel-van-buiten”, verantwoordt het bestuur zich naar de interne toezichthouder, ook wel “Raad van Toezicht” genoemd. En bij de besluitvorming worden ouders en team betrokken, doordat besluiten ter bespreking, instemming en/of advies worden voorgelegd aan de medezeggenschapsraad.

Verder verantwoordt de school zich naar externe toezichthouders en samenwerkingsverbanden. Hiertoe behoren o.a.:

- De inspectie van het onderwijs. Jaarlijks vindt er een schriftelijke beoordeling plaats door de inspectie op basis van de schriftelijke documenten die de school aanlevert. Eén keer per 4 jaar bezoekt de inspecteur de school. Het laatste inspectiebezoek was in maart 2014. Evenals de jaren daarvoor, sprak de inspectie haar vertrouwen uit in de school en verleende de school het basisarrangement.
- Het ministerie van Onderwijs
- De accountant
- De gemeente Den Helder, voornamelijk met betrekking tot:
 - o de verantwoording van financiën van het buitenonderhoud,
 - o de brandveiligheid en de sociale omstandigheden
- De arbeidsinspectie
- Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Kop van Noord-Holland

7.2 Meerjarenbeleidsplan

Het meerjarenbeleid is beschreven in het “Schoolplan 2015-2019” en kent een cyclus van vier jaren. Het beleid beschrijft in de eerste plaats onze kwaliteit, onze missie, onze visie en de daaraan gekoppelde doelen. Wij spreken in dit geval van ambities (fase “to plan”). Op basis van de huidige situatie hebben we diverse instrumenten ingezet om grip te krijgen op onze sterke en zwakke punten en daarmee op onze verbeterdoelen (fase “to check”).

Het schoolplan functioneert daardoor als een verantwoordingsdocument (wat willen we, wanneer verbeteren. Op basis van ons vierjarige plan van aanpak stellen we jaarlijks een uitgewerkt jaarplan op. In een jaarverslag blikken we steeds terug of de gestelde verbeterdoelen gerealiseerd zijn. Op deze wijze geven we voorrang aan een cyclus van plannen, uitvoeren en evalueren. Op basis van studie en visie hebben bestuur, directie en team van de school besloten om in de schoolplanperiode te werken aan nieuwe ontwikkelingen die antwoord gaan geven op de maatschappelijke ontwikkelingen. Comenius werkt dit uit in het volgende motto:

De Vlag In TOP

D e	D uurzaam
V l a g	V erbinden
I n	I nnoveren
T	T oekomstgericht T alentrijk T echniek T eamontwikkeling
O	O nderwijs in O ntwikkeling O nderwijskwaliteit
P	P ersoonlijk Leren P ersonaliseren P rofessionaliseren P ersoneel met P assie

Op deze wijze sluit het Schoolplan nauw aan bij het door de PO Raad opgestelde meerjarig ontwikkelplan, waarin de eerder in hoofdstuk 3.4.1 genoemde vier ambities worden genoemd:

1. Talenten ontwikkelen; 2. Onderwijskwaliteit versterken; 3. Professionaliseren teams; 4. Verbindingen leggen.

7.3 Onderwijskundig jaarplan en jaarverslag 2015-2016

Op basis van de onderwerpen en doelen van het meerjarenbeleid wordt ieder schooljaar een nieuw jaarplan met jaardoelen geformuleerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de in eerdere jaren gerealiseerde en (nog) niet gerealiseerde doelen. Gedurende de jaren kunnen, indien nodig, dus ieder moment bijstellingen plaatsvinden.

Onderstaand wordt op schematische wijze een overzicht gegeven van het jaarplan voor het schooljaar 2015-2016 en het (school)jaarverslag over het schooljaar 2015-2016. Als peildatum voor de evaluatie is juni 2015 genomen. In het overzicht zijn opgenomen: de gestelde doelen, de verbeterpunten, de uit te voeren onderzoeken (vragenlijsten en quickscans) en de overige activiteiten.

Om misverstanden te voorkomen benadrukken we hierbij dat dit jaarverslag dus loopt per schooljaar en dat de evaluatie zoals hieronder slechts de eerste maanden van het boekjaar 2016 beslaat. Daardoor kan het voorkomen dat resultaten, die in juni 2016 (peildatum) nog niet zijn afgerond, in december 2016 wel afgerond zijn.

JAARPLAN		JAAR VERSLAG	Peildatum juni 2016
Inleiding	In ons jaarplan 2015-2016 geven we aan [1] welke beleidsterreinen we hebben gescoord (mei 2014), [2] welke vragenlijsten we hebben ingezet (mei 2014), en [3] wat onze voornemens zijn gelet op het deelplan 2014-2015 (zie schoolplan 2011-2015). Daarnaast vermelden we [4] welke activiteiten we nog meer gepland hebben, los van het bovenstaande. In ons jaarplan geven we per onderdeel aan welke verbeterpunten we hebben gekozen en wat we wanneer gaan doen.	Inleiding	In ons jaarverslag 2014-2015 blikken we terug op de ondernomen activiteiten. De uitgevoerde activiteiten zijn te relateren aan [1] de gekozen verbeterpunten n.a.v. de Quick Scans [2] de gekozen verbeterpunten n.a.v. de Vragenlijsten [3] de verbeterthema's uit ons schoolplan [4] de verbeterpunten uit de categorie 'divers'

[1] Beoordeelde beleidsterreinen Quickscan (mei 2015) (score: --= 1 → ++= 4)				
	Beleidssterrein	Score	waardering	Aandachtveld:
1	Schoolklimaat	3.66	Trots	Succesfactoren behouden
2	Aanbod	3.33	Tevreden	Verschillende culturen
3	Sociaal emotioneel	nvt	Ontevreden	Niet gedaan, geen kaart gemaakt
4	ICT	3.03	Tevreden	Waar kun je op sturen? Hard-/software ← → toepasbaarheid ← → didactisch handelen
5	Opbrengstgericht werken	3.56	Trots	Strategieën en oplossingsmogelijkheden ← → afstemming en verwerken
6	Kwaliteitszorg Actief Burgerschap	3.08	Tevreden	Onwetendheid over het bestaan van document
	Aanbod Actief Burgerschap	3.37	Tevreden	Onwetendheid over het bestaan van document

[2] Beoordeelde beleidsterreinen (Schooldiagnose)				
	Beleidssterrein	Score	Waardering	Aandachtveld
1				
2				
3				

[3] Ingezette Vragenlijsten incl RI&E (mei 2015) (score: --= 1 → ++= 4)				
	Vragenlijst	Score	Waardering	Aandachtveld
1	Leerkrachten - soc. veiligheid	3.77	Tevreden	
2	Ouders - soc. veiligheid	3.46	Tevreden	
3	Leerlingen - soc. veiligheid	3.51	Tevreden	
4	RI & E		Matig tevreden	Nog niet af

Gekozen verbeterpunten (globaal, juni 2015)			Toelichting: :(juni 2016)
Verbeterpunten (globaal) naar aanleiding van de Quick Scan			
	beleidsterrein	Gekozen verbeterpunten	ACTIE
1.	Schoolklimaat	geen	Nvt
2.	Aanbod	Visievorming en inventarisatie aanbod over kennis verschillende culturen, past bij Burgerschap en integratie	Er is een stuurgroep opgericht die een plan van aanpak heeft opgesteld. Zij werken dit verder uit en zetten het uit in het team
3.	Sociaal emotioneel	Kwaliteitskaart maken, Kanjertraining actief houden	Uitgesteld naar 2016-2017. Er is een stuurgroep die dit bewaakt
4.	ICT	Afstemmen sturing: Hard-/software ← → toepasbaarheid ← → didactisch handelen	Er is veel gebeurd op het gebied van ICT. Iedere leerling en leerkracht heeft vanaf mei 2016 een iPad tot zijn beschikking. Het onderwijs verandert steeds meer naar gepersonaliseerd leren waarbij de iPad een hulpmiddel is om dit mogelijk te maken. Dit gebeurt gefaseerd en pas op het moment dat het mogelijk is. Momenteel zijn we in een proeffase, om te wennen aan het apparaat en het wifi te testen. Wifi is totaal aangepast maar werkt nog niet optimaal.
5.	Opbrengstgericht werken	- Kritisch blijven op zowel de intra-persoonlijke als de interpersoonlijke aspecten van de leerkracht. - Kennis van leerlijnen en inhoud van de methodes blijft aandacht vragen en zal in meerdere onderwijskundige overleggen terugkomen. - Ook heeft de leerkracht hier zelf een rol in (deskundigheidsbevordering)	- In de gesprekken en bijbehorende klassenbezoeken is hier aandacht voor geweest. - Kennis van leerlijnen is gedeeld, maar is nog niet volledig. Besloten is om in 2016-2017 specialisten een cursus te laten volgen om de kennis over een leerlijn van een bepaald vakgebied te vergroten. - D.m.v. e-learning kan men kennis vergroten.
6.	Kwaliteitszorg Actief Burgerschap	Het document "Burgerschap en Integratie" actualiseren en opnieuw onder de aandacht brengen in periode 2015-2019.	Staat gepland in 2016-2018
7.	Aanbod Actief Burgerschap	Het document "Burgerschap en Integratie" actualiseren en opnieuw onder de aandacht brengen in periode 2015-2019.	Staat gepland in 2016-2018

Verbeterpunten (globaal) naar aanleiding van de schooldiagnose			
	beleidsterrein	Gekozen verbeterpunten	ACTIE
	geen	nvt	Nvt
Verbeterpunten (globaal) naar aanleiding van de vragenlijsten incl RI&E			
	beleidsterrein	Gekozen verbeterpunten	ACTIE
1.	RI&E	Uitlaten voeren en handelen naar bevindingen	<i>In de 3^e, 4^e, en 5^e periode is het RI&E (risico inventarisatie en Evaluatie) volledig ingevuld. Uit de RI&E komen aandachtspunten aan de hand daarvan stellen wij in de 1^e periode van het volgende schooljaar (16-17) een plan op.</i>
Verbeterpunten (globaal) naar aanleiding van het Schoolplan 2015-2019			
	beleidsterrein	Gekozen verbeterpunten	ACTIE
2.	Wetenschap en techniek	Beleidsplan opstellen i.c.m. 21 ^e eeuwse vaardigheden Koppelen wetenschap en techniek aan 21 ^e eeuwse vaardigheden Techniek coördinator	
3.	Kunstzinnige vorming	Opzetten van curriculum voor vakken kunstzinnige vorming Oriëntatie, aanschaf en implementatie muziek methode	
4.	O4NT	Vorbereiding en implementatie van onderwijsvernieuwing	De schoolontwikkeling naar gepersonaliseerd onderwijs is in gang, de iPads zijn in bruikleen door leerlingen. Comenius heeft zich (nog) niet verbonden aan O4NT
5.	Afstemming	Groepsoverzicht bevat analyse, conclusies en interventies.	In gesprekken zijn analyse ,conclusies en interventies besproken en staan vast.
6.	Kwaliteitszorg	Functioneel gebruik maken van vensters voor verantwoording	
7.	Opbrengsten	Eindresultaten verhogen tot op of boven gestelde niveau Blijven anticiperen op resultaten	Gelukt!
8.	IPB	Verwerken nieuwe CAO Verdieping in IPB-documenten door team	

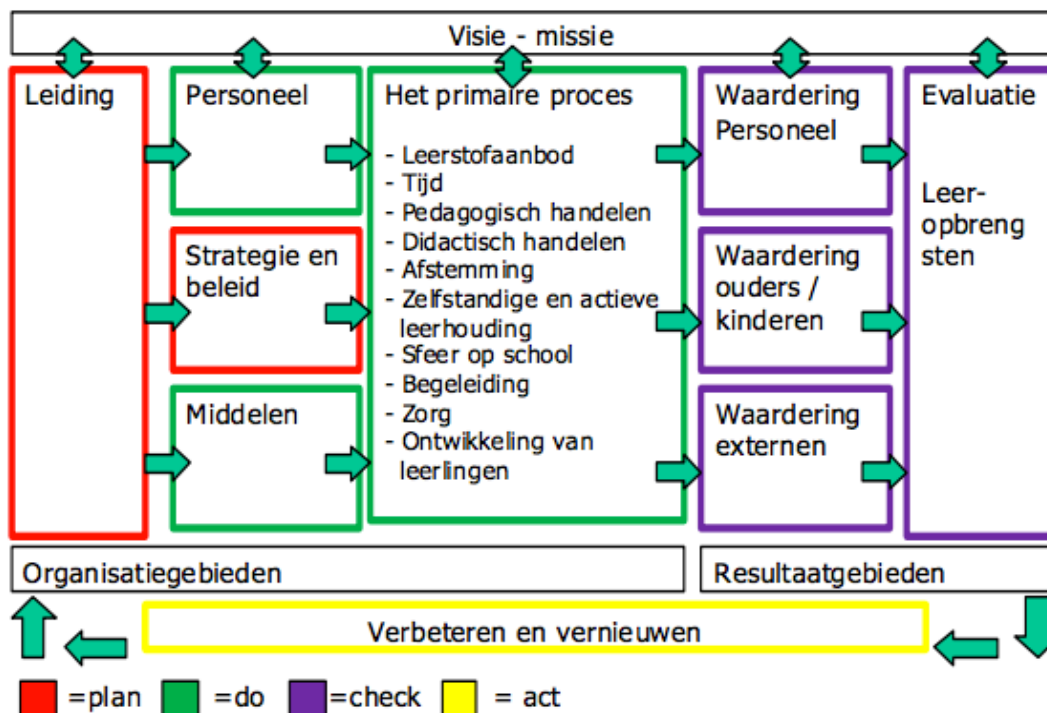
Uit: Onderwijskundig jaarplan en jaarverslag 2015/2016

8 Kwaliteitszorg

8.1 INK model

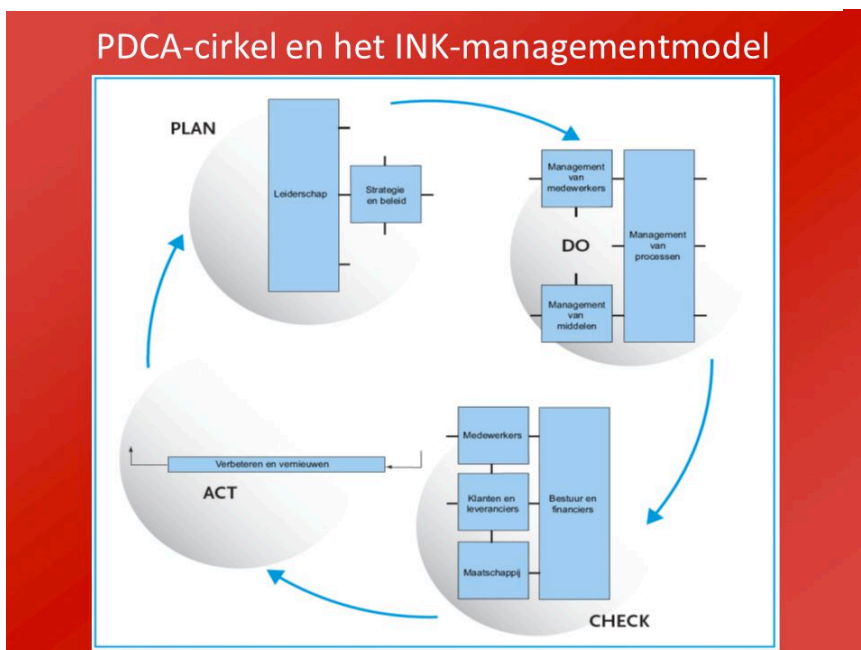
Bij de kwaliteitszorg binnen onze organisatie gaan we uit van het INK-model, zoals hieronder in schema is gebracht.

Het INK-model

Het INK-model wordt in de PDCA-cirkel van Deming/ Juran verder uitgewerkt in de Plan-, Do-, Check- en Act fase, zoals in nevenstaande afbeelding wordt weergegeven.

Op bladzijde 23 is dit model verder uitgewerkt in het model van de WMKPO, ons kwaliteitszorgsysteem.

8.2 Zelfevaluatie

Op onze school zorgen we op systematische wijze voor het verbeteren en/of borgen van de kwaliteit. Op basis van onze missie en visie hebben we zesentwintig beleidsterreinen (zie WMK) vastgesteld die de focus vormen voor onze kwaliteitszorg. Met behulp van onderstaande vierjarenplanning zorgen we ervoor dat deze beleidsterreinen regelmatig beoordeeld worden.

2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
1. Actieve Rol Van Leerlingen 2. Rekenen En Wiskunde 3. Contacten Met Ouders 4. Afstemming En Differentiatie 5. Didactisch Handelen 6. Dalton 7. Rekenen En Wiskunde-Automatiseren	1. Pedagogisch Handelen 2. Opbrengsten 3. Kwaliteitszorg 4. Taal-Leesonderwijs 5. Interne Communicatie 6. Beroepshouding	1. Tijd 2. Zorg En Begeleiding 3. Externe Contacten 4. Inzet Van Middelen 5. Schooladministratie 6. IPB	A. Schoolklimaat B. Aanbod C. Sociaal Emotioneel D. ICT E. Opbrengstgericht Werken F. Kwaliteitszorg Actief Burgerschap G. Aanbod Actief Burgerschap

Ieder jaar (maart en mei) beoordelen zowel team als directie de aangegeven beleidsterreinen met behulp van de Quick Scan (WMK). De uitslagen van de beoordeling door (1) het team en (2) de directie worden weergegeven in twee afzonderlijke rapportages.

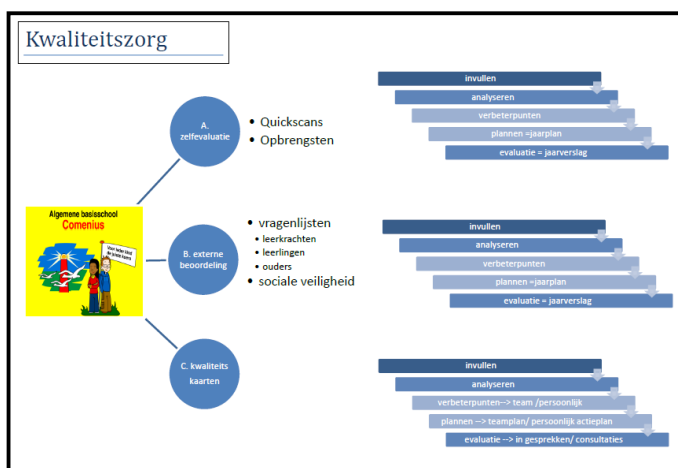
- Rapportage-1 Teamuitslagen
- Rapportage-2 Directie-uitslagen

De beide rapporten worden geanalyseerd door het team en de directie en op basis van de uitslagen en de analyse worden de verbeterpunten voor het komende cursusjaar vastgesteld. Bij de keuze van de verbeterpunten wordt nadrukkelijk gekeken naar het schoolplan, het strategisch beleidsplan, actuele ontwikkelingen en draagkracht.

Tevens voert de directie jaarlijks eind juni de kengetallen in (module Opbrengsten). De uitslagen worden geanalyseerd met het team (BLLB-overleg). Daarnaast wordt het beleidsterrein Opbrengsten (WMK) door de directie gediagnosticeerd. Op basis van een analyse van de kengetallen en de uitslagen van de diagnose worden er verbeterpunten vastgesteld.

De verbeterpunten uit de Quick Scan, de kengetallen en de diagnose Opbrengsten worden gebruikt om vorm te geven aan ons jaarplan. Het jaarplan wordt gecommuniceerd met het bestuur en de MR. In de nieuwsbrief Flits en op de website vermelden we een aantal sterke punten van de school en de gekozen verbeterpunten voor het komende schooljaar.

Ieder jaar stellen we (eind juni) een jaarverslag op. In het jaarverslag geven we aan wat we gerealiseerd hebben. Als we het nodig vinden om langer aan verbeterpunten te werken, dan geven we dat aan en worden deze opgenomen in het nieuwe jaarplan.

8.3 De externe beoordeling

Naast de interne beoordeling (zie A) bevaart onze school ook meer externe partners om grip te krijgen op de kwaliteit van de school. In een planning hebben we opgenomen wanneer we ouders, leerlingen en leraren (in de rol van werknemer) bevragen. Omdat we deze onderzoeken ook in maart en mei plannen, kunnen we de uitslagen meenemen in ons jaarplan.

2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Vragenlijst Leraren (compact)	Vragenlijst Leerlingen (compact)	Vragenlijst Ouders (compact)	-
Sociale Veiligheid Leraren	Sociale veiligheid Leerlingen	Sociale veiligheid Ouders	Sociale veiligheid Leraren Sociale veiligheid Leerlingen Sociale veiligheid Ouders
Leerlingen Burgerschap			
Kindervragenlijst Inspectie			

De beoordeling van de vragenlijsten (die worden afgenomen in mei van het cursusjaar) gebeurt digitaal met behulp van WMK. De uitslagen worden bestudeerd en geanalyseerd door de directie en het team. Op basis van de analyse worden er –in samenhang met de uitslagen van de Quick Scan, de diagnose Opbrengsten en de kengetallen- verbeterpunten vastgesteld. Bij de keuze van de verbeterpunten wordt andermaal nadrukkelijk gekeken naar het schoolplan, het strategisch beleidsplan, actuele ontwikkelingen en draagkracht.

De uitslagen van de *oudervragenlijst* worden besproken met een panel van willekeurig gekozen ouders uit elke groep in zgn. Rond-de-tafel-gesprekken. We kunnen daardoor aanvullende en verdiepende vragen stellen. De rapportage (oudervragenlijst) wordt aan de MR en de directie verstrekt en tevens worden de resultaten –op hoofdlijnen- naar de ouders teruggekoppeld in de nieuwsbrief van de school en op de website van de school.

De uitslagen van de *leerlingenvragenlijst* worden besproken met leerlingen. We krijgen daardoor meer inzicht in de wensen en behoeftes van de leerlingen. De rapportage (leerlingenvragenlijst) wordt aan het team, de MR en de directie verstrekt en tevens worden de resultaten –op hoofdlijnen- gepubliceerd in de nieuwsbrief en op de website van de school.

De uitslagen van de *lerarenvragenlijst* worden –na analyse door de directie- besproken met het team. De rapportage (lerarenvragenlijst) wordt aan de MR verstrekt en tevens worden de resultaten –op hoofdlijnen- gepubliceerd in de nieuwsbrief en op de website van de school.

Wat geldt voor de meer algemene vragenlijsten, geldt ook voor de vragenlijsten Sociale veiligheid.

8.4 Het maken van kwaliteitskaarten

Omdat de inhoud van de Quick Scan en de Schooldiagnose algemeen van karakter is (sterk gerelateerd aan de eisen van de Inspectie van het Onderwijs), vinden we het nodig om de standaardvragenlijsten –zoals opgenomen in WMK- aan te passen aan onze eigen missie en visie. Een schoolspecifieke Quick Scan of Schooldiagnose noemen we een kwaliteitskaart. En “kaart” beschrijft dus de eigen kwaliteit van de school, uitgedrukt in indicatoren (en soms in kernkwaliteiten).

Onze meerjarenplanning (vier jaar) laat zien wie welke kaart wanneer maakt. Per jaar maken we twee tot drie kaarten:

1. Kaart 1 Team
2. Kaart 2 Directie
3. Kaart 3 Werkgroepje

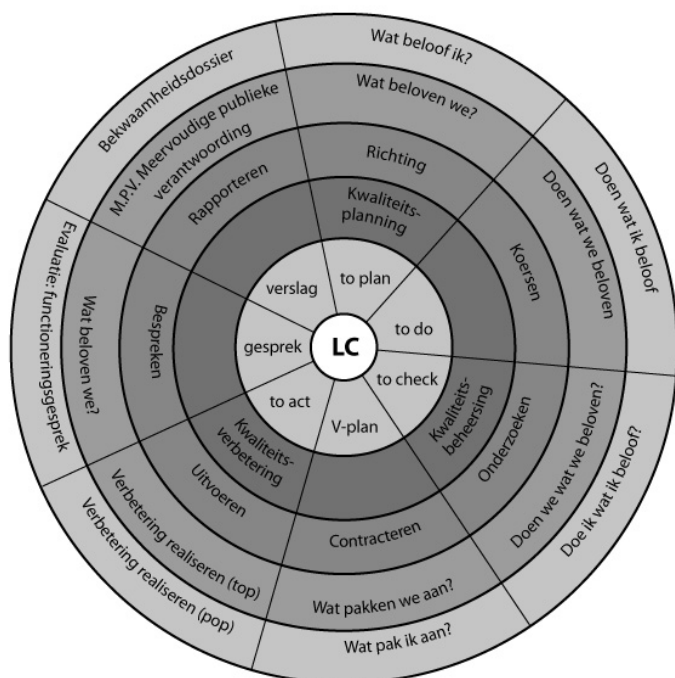
2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
T- Rekenen en wiskunde	T- Beroepshouding	T-Inzet van middelen	T-Sociaal emotioneel
D- Didactisch handelen	D- Opbrengsten	D- IPB	D-Opbrengstgericht werken
WG- Dalton	WG- Kwaliteitszorg	WG- zorg en begeleiding	WG-ICT

Nadat de kaarten gemaakt zijn (= aangepast aan de schoolsituatie), worden ze beoordeeld door een of meer respondentgroepen. De gescoorde kaart kan leiden tot een teamplan (op basis van een analyse van de rapportage) of een persoonlijk actieplan (PAP). De teamleden ontwerpen m.n. een PAP als de gescoorde kaart te relateren is aan het “lesgedrag” van de leraren. Kaarten waarbij een PAP wordt geschreven zijn bijvoorbeeld: Didactisch handelen, Beroepshouding, Opbrengsten en Sociaal emotioneel

De gescoorde kaarten en de PAP’s worden door de leraren opgenomen in hun bekwaamheidsdossier (het BKD). Het BKD wordt gebruikt bij het personeelsbeleid. De kwaliteit van de school komt vervolgens aan de orde bij de doelstellingengesprekken, de voortgangsgesprekken (of functioneringsgesprekken) en de beoordelingsgesprekken. Omdat de kaarten met de indicatoren op deze manier zijn ingevlochten in het personeelsbeleid, is er sprake van een sterke borging.

8.5 Relatie tussen kwaliteitszorg en personeelsbeleid

Onze werkwijze wordt zichtbaar in de onderstaande leercirkel die steunt op de theorieën van Deming (PDCA-cirkel) en Juran (Trilogie):

Toelichting op de leercirkel (LC)

To Plan Kwaliteitsplanning

(1)

Richting bepalen
Wat beloven we?
Wat beloof ik?

Juran

Operationalisatie missie en visie
Bepalen schooldoelen
Bepalen persoonlijke doelen (DG)

In de eerste fase gaat het om bepalen van de koers van de school. Het centrale woord is "richting" (bepalen). Welke kant gaan we op? Wat zijn onze concrete ambities? Wat willen we? Parallel daaraan verloopt de persoonlijke ontwikkeling: waar kan men op rekenen? Welke professionele bijdrage lever ik?

To Do

(2)

Koersen
Doen wat we beloven
Doen wat ik beloof

Schooldoelen in de praktijk brengen
Schooldoelen realiseren
Persoonlijke doelen realiseren

In de tweede fase gaat het om doen, om uitproberen. Een team experimenteert met de afgesproken ambities. Ze proberen ze in de praktijk te brengen. En dat geldt ook voor de individuele medewerker: iedereen probeert te doen wat er is afgesproken.

To check

(3)

Kwaliteitsbeheersing
Onderzoeken
Doen we wat we beloven?
Doe ik wat ik beloof?

Juran

Bevragen + analyseren (bestuderen)
Realiseren we de schooldoelen?
Realiseer je je persoonlijke doelen? (BG)

Fase 3 is de controlefase. Een school onderzoekt of de ambities in voldoende mate worden gerealiseerd. Vinden wij, vinden anderen, dat we op een goede wijze doen wat we "beloven", wat we afgesproken hebben. De controle leidt tot scores of meningen die nader geanalyseerd moeten worden. In het verlengde hiervan geldt dit ook voor de persoonlijke doelen: realiseer ik die in voldoende mate?

V-Plan Contracteren

(4)

Wat pakken we aan?
Wat pak ik aan?

Moreel binden aan de uitvoer

Teamontwikkelplan (TOP) opstellen
Persoonlijk ontwikkelplan (POP) opstellen

In fase 4 trekt een team, maar ook het individuele teamlid consequenties uit de bevindingen. Wat gaan we doen? Wat ga ik doen? Ze nemen zich voor om bepaalde aspecten te verbeteren. Dat is zeker geen vrijblijvende zaak, vandaar de term contracteren.

To Act

(5)

Kwaliteitsverbetering
Uitvoeren
Verbetering(en) realiseren
Verbetering(en) realiseren

Juran

Plan realiseren
Realiseren teamontwikkelplan (TOP)
Realiseren persoonlijk ontwikkelplan (POP)

De vijfde fase is de fase van het "doen". Bij "to do" (fase 2) ging het om het realiseren van de ambities, bij deze fase om het waarmaken van de voorgenomen verbeteringen. Een essentieel verschil. Anders gezegd: fase 2 richt zich op het praktiseren van de doelen, fase 4 op het in praktijk brengen van de school-verbeterdoelen en de persoonlijke verbeterdoelen

Gesprek

(6)

Bespreken
Teamgesprek
Functioneringsgesprek (FG)

Kritische dialoog

Evaluatie: verbeterdoelen gerealiseerd?
Persoonlijke doelen gerealiseerd?

9 Personeel

9.1 Personele kengetallen 2016

De stichting Algemeen basisonderwijs Comenius vindt het belangrijk dat het personeel met plezier het werk met en voor de kinderen kan doen en goed toegerust is. Niet alleen goede materialen zijn belangrijk. Ook de persoonlijke ontwikkeling als professional doet ertoe. Dat draagt bij aan de schoolontwikkeling en aan de individuele ontwikkeling van de kinderen. De begeleiding en ondersteuning van onze leerlingen stellen we voorop en willen deze op een zo hoog mogelijk peil houden. Enkele gegevens met betrekking tot de samenstelling van het personeel zijn als volgt:

Personeelssterkte per arbeidsrelatie

Type aanstelling		Totaal	Fulltime	Parttime
Vast	Aantal Personen	11	6	5
	Bezetting (wtf)	9,1208	6,0000	3,1208
Tijdelijk	Aantal Personen	1	0	1
	Bezetting (wtf)	0,2000		0,2000

Personeelssterkte per deeltijdscategorie

	Totaal	Deeltijd (WTF) cohort					
		0 - 0.2	0.2 - 0.4	0.4 - 0.6	0.6 - 0.8	0.8 - 1.0	>= 1.0
Aantal Personen	11	0	0	3	0	2	6
Bezetting (wtf)	9,3208			1,5500		1,7708	6,0000

Personeelssterkte per functiegroep

Functiegroep		Totaal	Fulltime	Parttime
OOP Administratie	Aantal Personen	1	0	1
	Bezetting (wtf)	0,8000		
DIR	Aantal Personen	2	2	0
	Bezetting (wtf)	2,0000		
OP	Aantal Personen	8	4	4
	Bezetting (wtf)	6,5208		

Personeelssterkte per geslacht

Functiegroep		Totaal	Fulltime	Parttime
Vrouw	Aantal Personen	9	4	5
	Bezetting (wtf)	7,3208		
Man	Aantal Personen	2	2	0
	Bezetting (wtf)	2,0000		

Personeelssterkte per leeftijdscategorie

	Totaal	0/19	20/24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64
Aantal Personen	11	0	1	2	2	3	0	1	0	0	2
Bezetting (wtf)	9,3208		1,0000	1,5750	2,0000	1,9458		1,0000			1,8000

Goede gang van zaken personeel

In 2016 was het ziekteverzuim relatief laag. Toch was het nodig om de door ziekte afwezige ondersteunings-coördinator met ingang van september 2016 te vervangen door een interim-intern begeleider van buiten. Aan het eind van 2016 is besloten de vervanging in 2017 te verlengen. Tegen het eind van 2016 is een vacature ontstaan door het vertrek van een medewerker. De werving voor vervanging is medio november 2016 gestart. De vervanging is met ingang van januari 2017 gerealiseerd.

9.2 ARBO en verzuim

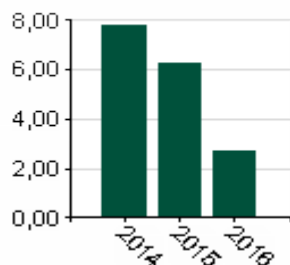
De stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius is voor de ARBO- en verzuimdienstverlening aangesloten bij Perspectief. Deze organisatie houdt zich bezig met arbodienstverlening en verzuimmanagement, P&O diensten en arbeidsmobiliteit. Perspectief sluit aan bij de doelen die Comenius zich stelt op het gebied van de begeleiding van de medewerkers in de werkomgeving, nl: Een bloeiende organisatie, een gezonde werkomgeving en vitale medewerkers.

Hieronder geven we enkele kengetallen weer met betrekking tot het personeelsverzuim.

Zoals uit de cijfers is te lezen, is er sprake is van een redelijk gezonde werkomgeving, zeker ook in vergelijking met de landelijke cijfers.

Verzuimgegevens 2016

VP

	WTF mw.			VP		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Totaal	10,1871	11,2145	9,8515	7,80	6,23	2,66

Legenda:

Wtf mdw = Werktijdfactor medewerkers bij elkaar opgeteld
VP = Verzuim Percentage

	2016-01	2016-02	2016-03	2016-04	2016-05	2016-06	2016-07	2016-08	2016-09	2016-10	2016-11	2016-12	Gemiddeld
Verz.perc.	0,38	0,00	0,00	0,00	3,00	3,96	3,96	4,34	3,97	3,97	3,97	4,05	2,66
Verz. perc. t/m 1 jr	0,38	0,00	0,00	0,00	3,00	3,96	3,96	4,34	3,97	3,97	3,97	4,05	2,66
Verz. perc. 1-2 jr	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gem. verz. duur (dgn.)	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00
Meldingsfrequentie	0,98	0,00	0,00	0,00	0,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17
Perc. nulverzuim WTF	94,10	100,00	100,00	100,00	95,96	96,04	96,04	95,66	96,03	96,03	96,03	95,95	90,10
Perc. nulverzuim mdw.	92,31	100,00	100,00	100,00	91,67	91,67	91,67	91,67	91,67	91,67	91,67	91,67	84,62
Aantal ziekmeldingen	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0,17
Aantal hersteldmeld.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,08
Aantal medewerkers	13	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12,08
Totaal WTF	9,75	9,69	9,69	9,69	9,90	10,09	10,09	9,21	10,07	10,07	10,07	9,88	9,85

Verzuimpercentage 2016

	Vzm perc.	Kort: 1 - 7	Middel: 8 - 42	Lang: 43 - 730	Lang: > 2 jr.	Aant. open.
Algemene Basisschool Comenius	2014	7,77%	0,46%	0,00%	0,00%	1
Algemene Basisschool Comenius	2015	6,23%	0,63%	0,21%	0,00%	0
Algemene Basisschool Comenius	2016	2,66%	0,03%	0,00%	0,00%	1
Landelijk	2014	6,10%				
Landelijk	2015	6,40%				

Bron landelijke cijfers: Stamos.nl, CAOP

9.3 Deskundigheidsbevordering

De stichting stimuleert de deskundigheidsbevordering van de teamleden, zowel in teamverband (indicatie: 80% van het budget) als individueel (20%).

In het kalenderjaar in 2016 betreft de investering op het gebied van teamscholing de volgende cursussen en ontwikkelingen: Kanjertraining, individuele cursussen "Novilo" hoogbegaafdheid, logopedie-screening in relatie tot totale taalontwikkeling, coaching en het voeren van leergesprekken, breinontwikkeling bij kleuters, seminars en cursussen voor bestuur & directie, w.o. driedaagse seminar van Dyade over ondernemen in het primair onderwijs. In de tweede helft van 2016 is het gehele team gestart met gepersonaliseerde schriftelijke cursussen over onderwijsinhoudelijke thema's, zoals: leerdoelen en leerlijnen.

Beleid met betrekking tot beheersing van uitkering na ontslag

In 2016 hebben wij geen beleid hoeven uitvoeren op het gebied van ontslag. Ons bestuur heeft zich ook in 2016 actief beziggehouden met het delen van de risico's op het gebied van personeelsbeleid met andere besturen. De samenwerking met een klein aantal organisaties ziet er veelbelovend uit. De basis voor samenwerking is in 2015 gelegd en in 2016 voortgezet. Naar verwachting zal dit medio 2017 resulteren in een gemeenschappelijke aanpak van (delen van) het personeelsbeleid. In 2016 had de stichting geen eigen wachtgelders.

9.4 Toezicht en controle

Verklaring Raad van Toezicht

Verklaring Raad van Toezicht bij de Jaarrekening 2016

In 2016 kwam de Raad van Toezicht zesmaal bijeen. De bekende onderwerpen als begroting, bestuursverslag en jaarrekening kwamen aan de orde, alsmede het bestuursformatieplan, het toezicht op het door de directeur-bestuurder gevoerde beleid en het toezichtarrangement van de inspectie en de kwaliteitsdocumenten. Ook de meerjarenbegroting, het meerjarenplan en de financiële benchmark waren punten van aandacht en overleg. Alle genoemde documenten en het gevoerde beleid zijn door de Raad goedgekeurd. Met name is de Raad ook geïnformeerd over de naleving van wettelijke voorschriften en de rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen. Mogelijk ontbrekende gegevens in deze verklaring, w.o. code goed bestuur, zijn verwerkt in het bestuursverslag.

De eveneens jaarlijkse onderwerpen als zelfevaluatie van het eigen functioneren, het gesprek met de Medezeggenschapsraad en het functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder kwamen uiteraard ook in 2016 langs.

Inhoudelijk liet de Raad van Toezicht zich informeren over de ontwikkelingen rond het onderwijs via digitale leermiddelen en de keuze voor extra aandacht voor muziekonderwijs. Deze "Impuls Muziekonderwijs" is mede mogelijk gemaakt door het ontvangen van een subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie en door het aangaan van een samenwerkingsrelatie met het centrum voor kunsteducatie "Triade" in Den Helder en het invoeren van een nieuwe digitale muziekmethode "KAZOO".

De in het voorgaande jaar ingezette inspanningen om te komen tot het versterken van de positie door middel van samenwerking in de regio werden voortgezet en maakten voortgang en hebben eveneens de aandacht van de Raad.

De controle van de jaarrekening 2016 is belegd bij accountantskantoor Van Ree accountants.

De Raad van Toezicht heeft in samenspraak met de MR een kandidaat benoemd. De raad is verheugd met de versterking van het team in de persoon van de heer Timmerman.

Voorzitter	: Mevrouw L.R.E.P. Smit,	lid m.i.v. 01-01-2014, voorzitter miv. 01-08-2015
Lid	: Mevrouw E.M.M. Eijking,	lid m.i.v. 29-03-2012
Lid	: De heer R.J. Timmerman,	lid m.i.v. 12-10-2016

10 Financieel Beleid

10.1 Planning & Control

10.1.1 Planning

De (meerjaren)begroting heeft als goed kompas gediend voor de sturing van het financiële proces in 2016. Op het gebied van personeelsbeleid zijn keuzes gemaakt vanuit het financieel deel van het bestuursformatieplan. De bouwwerkzaamheden zijn aangestuurd vanuit het vooraf opgestelde financiële bestek. Drie keer per jaar wordt door het administratiekantoor een schriftelijke rapportage (softclose) aan de opdrachtgever aangereikt. De inkomsten en uitgaven van de ouderbijdrage en de overblijfbijdrage zijn opgenomen in de integrale financiële verantwoording.

10.1.2 Control

Het treasurybeleid maakt deel uit van het financiële beleid van de stichting. Het treasurybeleid vindt plaats binnen de kaders van de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen **6 juni 2016**: “Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016”. Bij het aantrekken, respectievelijk uitzetten van alle benodigde, respectievelijk overtoollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen; Het vernieuwde treasurybeleid is op 1 maart 2017 door het bestuur vastgesteld. Het treasurystatuut beoogt richting en sturing te geven aan een correcte en verantwoorde besteding van de beschikbare middelen; Het beleggen van de overtoollige financiële middelen wordt niet aangewend om speculatief gewin op de korte termijn. Bedoeling is dat middelen waarvan zeker is dat ze op (middel)lange termijn nog niet aangewend behoeven te worden, op een zo gedegen mogelijke wijze bijdragen tot een beter resultaat.

10.2 Financiële positie op balansdatum

Onderstaand treft u de balans aan per 31 december 2016 in vergelijking met 31 december 2015. Na de balans volgt een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de balans.

Activa	31-12-16	31-12-15	Passiva	31-12-16	31-12-15
Materiële vaste activa	291.743	252.113	Eigen vermogen	410.777	355.983
Vorderingen	83302	77.710	Voorzieningen	8.788	10.027
Liquide middelen	233.938	110.225	Kortlopende schulden	189.418	74.038
Totaal activa	608.983	440.048	Totaal passiva	608.983	440.048

Toelichting op de balans:

Activa:

Materiële vaste activa

Het totaal van de materiële vaste activa is toegenomen met € 39.630. Dit wordt met name veroorzaakt door investering in de verbouwing.

Vorderingen

De vorderingen zijn toegenomen met € 5.592. De afname wordt met name veroorzaakt door de afloop vordering op de gemeente (€ 7.330), toename overige vorderingen (€ 2.401) en toename van de vooruitbetaalde posten (€ 12.332).

Liquide middelen

Liquide middelen zijn toegenomen met € 123.713 ten opzichte van 2015. In het kasstroomoverzicht kunt u de specificatie vinden van de mutaties in de liquide middelen.

Passiva:

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is toegenomen met € 54.794 ten opzichte van 2015 door toevoeging van het resultaat.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn afgenomen met € 1.239 ten opzichte van 2015. In 2016 is er een vrijval geweest van de voorziening jubilea.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn toegenomen met € 115.380. Deze toename wordt met name veroorzaakt door crediteuren (factuur betalingen) € 29.383 en de overlopende passiva € 70.135.

10.3 Analyse resultaat

De begroting van 2016 liet een positief resultaat zien van € 40.399. Uiteindelijk resulteert een positief resultaat boekjaar 2016 van € 54.794: een verschil van € 14.395 met de begroting. Het positief resultaat over het boekjaar 2015 bedroeg € 44.780. In de navolgende paragraaf treft u een vergelijking aan en een specificatie van de belangrijkste verschillen.

In de volgende hoofdstukken worden de resultaten verder geanalyseerd en uitgewerkt.

10.4 Analyse realisatie 2016 vs. realisatie 2015 en realisatie 2016 vs. begroting 2016

Onderstaand een vergelijking van de staat van baten en lasten op basis van gerealiseerde en begrote baten en lasten voor het kalenderjaar 2016 en gerealiseerde baten en lasten voor het kalenderjaar 2015:

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Vershil	Realisatie 2015	Vershil
Baten					
Rijksbijdragen OCenW	763.218	734.190	29.028	743.643	19.575
Overige baten	62.615	44.514	18.101	58.445	4.170
Totaal baten	825.833	778.704	47.129	802.088	23.745
Lasten					
Personele lasten	605.534	599.541	5.993	625.075	-19.541
Afschrijvingen	27.601	19.980	7.621	14.301	13.300
Huisvestingslasten	37.288	38.067	-779	37.422	-134
Overige instellingslasten	100.597	81.381	19.216	81.414	19.183
Totaal lasten	771.020	738.969	32.051	758.212	12.808
Saldo baten en lasten	54.813	39.735	15.078	43.876	10.937
Financiële baten en lasten					
Financiële baten	1.002	1.185	-183	1.561	-559
Financiële lasten	1.021	521	500	657	364
Totaal financiële baten en lasten	-19	664	-683	904	-923
Nettoresultaat	54.794	40.399	14.395	44.780	10.014

Toelichting op de staat van baten en lasten:

Het resultaat is ten opzichte van 2015 toegenomen met € 10.014. De belangrijkste oorzaken van deze toename zijn:

Baten:

Rijksbijdrage OCW

De gerealiseerde Rijksbijdragen OCenW zijn gebaseerd op de laatst bekende beschikkingen.

Overige baten

De overige baten zijn toegenomen met € 4.170. Deze toename wordt met name veroorzaakt door de ouderbijdrage.

Lasten:

Personele lasten

De personele lasten zijn afgenomen met € 19.541. De afname wordt met name veroorzaakt door minder salariskosten op leerkrachten (€ 82.539), meer salariskosten op onderwijsondersteunend personeel (€ 11.534), vrijval jubilea (€ 1.239) en minder vergoeding uitkeringen VF en UWV (€ 53.917).

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten zijn toegenomen. Dit wordt met name veroorzaakt door investeringen in de verbouwing.

Overige instellingslasten

De overige instellingslasten zijn toegenomen met € 19.183. Deze toename wordt met name veroorzaakt door het huurcontract voor iPad's.

Financiële Baten en Lasten:

De financiële baten en lasten, bestaande uit rentebaten en -lasten zijn in 2016 en 2015 vrijwel gelijk.

10.5 Investerings- en (financierings)beleid

Liquiditeit

Uitgangspunt is dat investeringen zoveel mogelijk uit eigen middelen worden gefinancierd. Bij het aangaan van (nieuwe) verplichtingen wordt getoetst of nieuwe investeringen passen binnen de beleids- en liquiditeitsdoelstellingen en of ze verantwoord en noodzakelijk zijn. In bepaalde gevallen kan lease of huur voordelen bieden en als alternatief dienen voor financiering uit eigen middelen.

Vraag en antwoord

Over de jaren 2012 t/m 2015 hebben de schoolbesturen en de gemeente Den Helder een vierjarig convenant afgesloten op basis van een meerjarenonderhoudsplan. Door de overheveling van het budget voor buitenonderhoud is er in 2015 zowel een vergoeding van de gemeente ontvangen als van de rijksoverheid. In 2016 is een afrekening gemaakt van de werkzaamheden die onder het vierjarige meerjarenonderhoudsplan vallen en de vergoeding van de gemeente. Het teveel ontvangen bedrag ter grootte van het bedrag dat van de rijksoverheid is ontvangen is in aftrek gebracht op de door de gemeente Den Helder vooruitbetaalde vergoeding van het meerjarenonderhoudsplan. De afrekening van het meerjarenonderhoudsplan dient voorzien te zijn van een accountantsverklaring.

Vandalisme en spoedprocedures

Schades die in 2016 zijn veroorzaakt door vandalisme en inbraak zijn bij de gemeente Den Helder ingediend. Alle schades zijn bij de gemeente Den Helder ingediend. Een aantal verzoeken is gehonoreerd. Enkele wachten nog op goedkeuring.

Investerings

Voor de investeringen is een investeringsbegroting gemaakt. In 2016 zijn de geplande investeringen uitgevoerd.

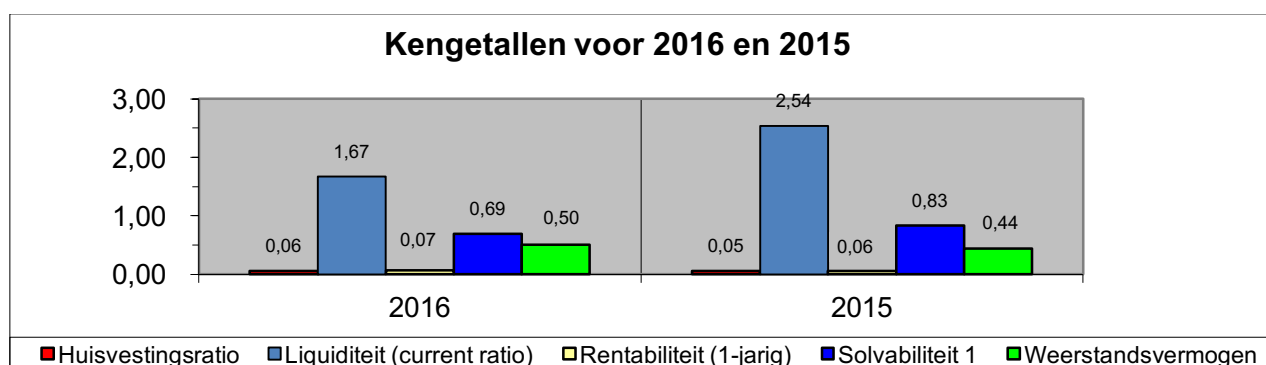
Meerjarenbegroting

De investeringen moeten in overeenstemming zijn met de geest van de meerjarenbegroting.

11 Kengetallen

Met betrekking tot de huisvestingsratio, liquiditeit, rentabiliteit, solvabiliteit en het weerstandsvermogen vermelden wij onderstaande kengetallen:

Kengetal	2016	2015	Aanbeveling commissie Don	Signaleringswaarde onderwijsinspectie
Huisvestingsratio	0,06	0,05		> 0,10
Liquiditeit (current ratio)	1,67	2,54	tussen 0,5 en 1,5	< 0,75
Rentabiliteit (1-jarig)	0,07	0,06	bovengrens van 0,05	< -0,10
Solvabiliteit (definitie 2)	0,69	0,83	ondergrens: 0,30	< 0,30
Kapitalisatiefactor	0,48	0,49	tussen 0,35 en 0,60	
Weerstandsvermogen	0,50	0,44		< 0,05

11.1 Huisvestingsratio

Het kengetal "huisvestingsratio" geeft de verhouding aan van de lasten van huisvesting afgezet tegen de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Definitie: Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door som van de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
- Huisvestingslasten	37.288	37.422
- Afschrijvingen gebouwen en terreinen	<u>11.351</u>	<u>1.278</u>
Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen	48.639	38.700
- Totale lasten	771.020	758.212
- Financiële lasten	<u>1.021</u>	<u>657</u>
Som totale lasten en financiële lasten	772.041	758.869
Kengetal:	0,06	0,05

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde van groter dan 0,10.

De huisvestingsratio is voor 2016 kleiner ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is de huisvestingsratio gestegen.

11.2 Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie: De verhouding tussen de vlottende activa (som van liquide middelen en vorderingen) en de kortlopende schulden.

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
- Liquide middelen	233.938	110.225
- Vorderingen	<u>83.302</u>	<u>77.710</u>
Vlottende activa	317.240	187.935
Kortlopende schulden	<u>189.418</u>	<u>74.038</u>
Kengetal:	1,67	2,54

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,75.

De liquiditeitsratio geeft aan dat 1,67 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden, bestaande uit kortlopende verplichtingen aan crediteuren, nog te betalen posten en de overlopende passiva. De Stichting heeft op 31 december 2016 de beschikking over € 233.938 aan liquide middelen en heeft daarnaast € 83.302 openstaan aan nog te ontvangen bedragen. Deze bedragen zijn binnen één jaar opeisbaar, waardoor kan worden voldaan aan de openstaande schulden die binnen één jaar voldaan moeten zijn, te weten € 189.418. De liquiditeitspositie is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is de liquiditeitspositie gedaald.

In bovenstaande berekening is geen rekening gehouden met de in de voorzieningen opgenomen verplichtingen.

11.3 Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat in relatie tot de totale baten.

Definitie: Resultaat gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
Resultaat	54.794	44.780
- Totaal baten	825.833	802.088
- Financiële baten	<u>1.002</u>	<u>1.561</u>
Som totaal baten inclusief financiële baten	826.835	803.649
Kengetal 1-jarig:	0,07	0,06

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan -0,10.

De rentabiliteit geeft de verhouding aan hoeveel van de totale opbrengsten omgezet wordt in het uiteindelijke resultaat.

De stichting heeft van de totale opbrengsten, te weten € 826.835, een resultaat behaald van € 54.794. Dit houdt in dat 0,07 deel van de baten wordt omgezet in het uiteindelijke resultaat, ofwel van elke euro die wordt ontvangen, wordt € 0,07 behouden en wordt € 0,93 besteed. De rentabiliteitspositie is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is de rentabiliteitspositie gestegen.

11.4 Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen aan en verschaft dus inzicht in de financieringsopbouw. De solvabiliteit geeft ook aan in hoeverre de instelling op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie 2: *Eigen vermogen en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen*

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
- Eigen vermogen	410.777	355.983
- Voorzieningen	<u>8.788</u>	<u>10.027</u>
Som eigen vermogen en voorzieningen	419.565	366.010
Totaal vermogen	<u>608.983</u>	<u>440.048</u>
Kengetal:	0,69	0,83

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,30.

Definitie 2 van de solvabiliteit geeft aan dat 69% van het totale vermogen uit eigen vermogen ofwel reserves en voorzieningen bestaat, hetgeen inhoudt dat slechts 31% van het totale vermogen gefinancierd wordt met vreemd vermogen.

De solvabiliteitspositie is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is de solvabiliteitspositie gedaald.

11.5 Kapitalisatiefactor:

De kapitalisatiefactor geeft een indicatie hoe rijk een schoolbestuur is; dit om te signaleren of onderwijsorganisaties misschien een deel van hun kapitaal niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van hun taken.

Definitie: *De activazijde van de balans minus de materiële vaste activa betreffende gebouwen en terreinen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).*

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
- Balans totaal	608.983	440.048
- Materiële vaste activa gebouwen en terreinen	<u>213.292</u>	<u>49.443</u>
Verschil balans totaal en materiële vaste activa gebouwen en terreinen	395.691	390.605
- Totaal baten	825.833	802.088
- Financiële baten	<u>1.002</u>	<u>1.561</u>
Som totaal baten inclusief financiële baten	<u>826.835</u>	<u>803.649</u>
Kengetal:	0,48	0,49

11.6 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan het vermogen om niet-voorziene tot de reguliere bedrijfsvoering behorende risico's op te vangen.

Definitie: Het eigen vermogen minus de materiële vaste activa, uitgedrukt in een percentage van de rijksbijdrage OCW.

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
Eigen vermogen	410.777	355.983
	=====	=====
- Totaal baten	825.833	802.088
- Financiële baten	<u>1.002</u>	<u>1.561</u>
Som totaal baten inclusief financiële baten	826.835	803.649
	=====	=====
Kengetal:	0,50	0,44

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,05.

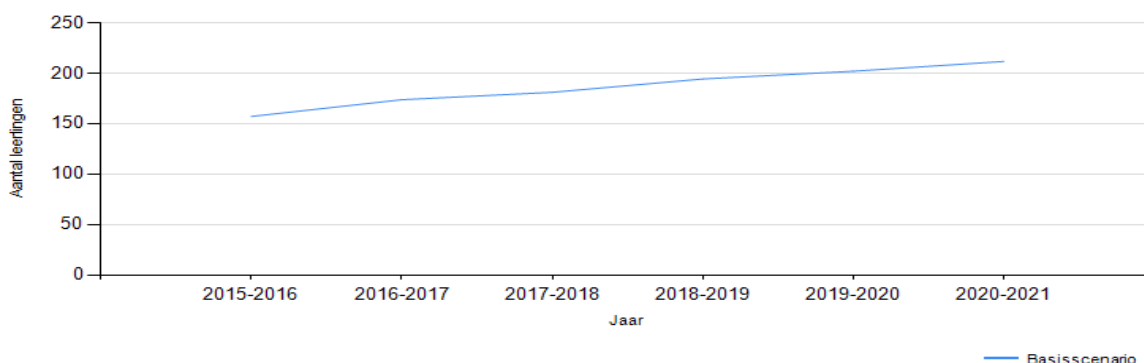
In deze definitie wordt de rol van het eigen vermogen als risicobuffer voor onvoorziene gebeurtenissen benadrukt. Bij toepassing en verankering van het risicomanagement in de organisatie en het goed functioneren van de planning & control cyclus blijven altijd restrisico's achter. Voor het opvangen van de mogelijke financiële effecten moet het bestuur voldoende weerstandsvermogen hebben of opbouwen. Het weerstandsvermogen is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is het weerstandsvermogen gestegen.

12 Toekomstparagraaf

Kengetallen

Het Arbeidsmarktplatform Primair onderwijs heeft in april 2014 het Scenariomodel Primair Onderwijs uitgegeven en in 2015-2016 bijgesteld. In onderstaande grafiek wordt een basisprognose gegeven op grond van de publieke gegevens van DUO (leerlingentellingen en formatiedata), CBS (bevolkingsgegevens) en Planbureau voor de leefomgeving (bevolkingsprognose). Het gebruikte model wordt regelmatig geactualiseerd met nieuwe gegevens.

Op basis van dit model kan het bestuur zelf actuele modellen genereren. Zie voor het meest actuele model voor de periode 2015 -2021 onderstaande grafische weergave en de geprognostiseerde leerlingenaantallen waarop de grafiek is gebaseerd.

Scenario ID	Abs Comenius 07LM	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Totaal	Basisscenario	157	174	181	194	202	212

De basisprognose van het Scenariomodel geeft een gestage stijging aan van het leerlingenaantal tot 212 leerlingen in 2020-2021. Het bestuur gaat vooralsnog uit van een voorzichtig raming.

Leerlingenaantallen	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
teldatum personeel (F): (T - 1)	F 01-10-2013	F 01-10-2014	F 01-10-2015	F 01-10-2016	F 01-10-2017	F 01-10-2018
leerlingenaantal op 01 oktober op T-1	138	146	157	166	178	189
idem + 3% (ivm pot. groeiformatie)	142	150	161	170	183	194
teldatum materieel (M): (T)	M 01-10-2014	M 01-10-2015	M 01-10-2016	M 01-10-2017	M 01-10-2018	M 01-10-2019
leerlingenaantal op 01 oktober op T	146	157	166	178	189	199
	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020

De school groeit met 5,8 % gemiddeld op jaarbasis, sedert 2003. Op basis van de reële in- en uitstroomgegevens kunnen wij stellen dat de school de komende vijf jaren met nog eens 5% gemiddeld per jaar zal groeien. In de meerjarenplanning en –begroting gaan we uit van de leerlingenprognose, zoals vermeld in de meerjarenbegroting.

Op basis van het feit dat de school groeit, tegen de dalende trend van de regio in, is er behoefte aan een (voorzichtige) groeiraming van het aantal leerkrachten, zoals in onderstaand schema tot uitdrukking komt.

Personele bezetting in FTE per 31-12	Realisatie 2016/17	Begroting 2017/18	Begroting 2018/19	Begroting 2019/20
- Management / Directie	1,2000	1,2000	1,2000	1,2000
- Onderwijzend personeel	6,9538	7,2871	7,9538	8,2538
- Overige medewerkers	1,2000	1,2000	1,2000	1,2000
Leerling aantallen op 1 oktober (T-1)	157 (01-10-2015) 173 (01-12-2016)	166 (01-10-2016)	178 (01-10-2017)	189 (01-10-2018)

Op basis van de te verwachten resultaten en de financiële positie van de stichting, uitgewerkt in het meerjarenbegrotingsbeleid, is er in 2015 en 2016 gewerkt met een scenariomodel meerjarenbegroting. Hierbij gingen we bij de begroting allereerst uit van twee scenario's.

Scenario 1 is een low profile budgettering, waarbij nauwelijks investeringen worden gedaan. Scenario 2 was een ambitieus programma van investeringen op basis van de organisatievisie en het feit dat de organisatie groeit. Gebleken is dat een groeiend aantal ouders kiest voor het onderwijs aan de Comeniuschool. De gunstige financiële positie en de nieuwe groeiprognoze hebben het mogelijk gemaakt om met ingang van het schooljaar 2015-2016 uit te gaan van scenario 2. Daardoor is een forse investering op het gebied van onderwijs, huisvesting en personeel gerealiseerd.

12.1 Investeren op basis van Ambities

Groei

De groei van de school geeft de school wellicht mogelijkheden om in 2017 meer personeel aan te nemen. Onderzoek moet uitwijzen wanneer dit noodzakelijk is. Met het oog op de koers naar gepersonaliseerd onderwijs en projectmatig werken zal gekeken worden naar de functieomschrijving van de nieuwe medewerker(s). Aanschaf van meubilair is ook noodzakelijk. En ook het overblijven heeft meer ruimte nodig. Op dit moment blijven er tegen de 90 kinderen per dag over, verdeeld over 2 groepen. Ook hiervoor zijn voorzieningen nodig.

Gemeenschapsgevoel en ontplooiing

We zijn een school met een sterk gemeenschapsgevoel, werken aan structuur, en zelfverantwoordelijkheid. De musische vorming en wetenschap & techniek verdienen meer aandacht. Daar is meer ruimte voor nodig dan alleen in de lokalen. Verder is onze filosofie dat voor een goede sociaal-emotionele en interactieve ontwikkeling ruimte een belangrijke voorwaarde is. Het brengt rust. Een belangrijke pijler voor ons onderwijs. Met name deze motivaties hebben ertoe geleid dat de school heeft geïnvesteerd in grotere groepsruimtes. De lang gekoesterde wens om te investeren in een gemeenschappelijke ruimte in het hart van de school is in 2015-2016 gerealiseerd. Door alle investeringen staat er nu een gebouw dat fraai toegerust is voor uitblinkend onderwijs.

Duurzaam en Terugverdienen

De school heeft geïnvesteerd in het plaatsen van zonnepanelen. Niet alleen om investeringen (deels) te kunnen terugverdienen, maar ook om duurzame toekomst- ontwikkelingen te initiëren en om de kinderen hiervan bewust te maken. De school is zelfvoorzienend in de volledige behoefte aan elektra en daardoor kan de vergoeding van de materiele kosten ingezet worden voor de bekostiging van nieuwe ambities, waaronder gepersonaliseerd leren en andere innovatieve ontwikkelingen.

Huisvesting: Onderhoud buiten en binnen

Met de realisatie en opening van het nieuwe Leerplein in februari 2016 zijn de grote wensen met betrekking tot de renovatieve activiteiten (bijna) afgerond. In 2017 worden nog de directiekamer, een pantry en een toiletgroep gerenoveerd. De focus voor de huisvesting wordt nu gelegd op onderhoud. Met ingang van medio 2016 geldt een nieuw meerjarenonderhoudsplan voor de jaren 2016 - 2020. Op basis van dit plan zal het onderhoud van de school worden uitgevoerd. Aan de orde zijn op redelijk korte termijn, werkzaamheden, zoals schilderen, waterafvoeren vervangen en ontstoppen, dak overstekken repareren, tuinonderhoud i.c.m. het aanbrengen van speeltoestellen. De werkzaamheden, voortvloeiend uit het meerjarenonderhoudsplan, worden jaarlijks geactualiseerd en zo nodig bijgesteld

Risico's en risicobeheersing

De exploitatierisico's van een schoolbestuur met één school zijn zeker aanwezig. Comenius houdt hier in de meerjarenbegroting en de investeringen rekening mee. Het risico ontstaat voornamelijk als er minder leerlingen worden aangemeld dan voorzien. Daardoor kan een situatie ontstaan dat verplichtingen aan personeel niet meer kunnen worden gedekt door de inkomsten. Dit vraagt om een kritisch, oplettend en proactief anticiperen op de leerling-bewegingen en de daaraan gekoppelde inkomsten, uitgaven en kengetallen.

Volgens de statistische modellen van de gemeente Den Helder, het arbeidsmarkt platform PO en BRON laat het leerlingaantal van de school groei zien. Het arbeidsmarktplatform spreekt van een sterke groei. De in het model van het Arbeidsmarktplatform getoonde sterke leerlingtoename is in het bestuursmodel naar beneden toe bijgesteld. Dit is in de opinie van het bestuur een meer realistische weergave.

De trend die beide modellen weergeven is evenals de berekening van de school dezelfde. De animo voor de school is op dit moment groter dan gepland en de verwachting is dat deze positieve lijn nog even door zal gaan. Dit komt voort uit een doelbewust en gestuurde innovatieve en duurzame ontwikkeling en het resultaat levert een vernieuwde stimulans om de ingeslagen weg van verandering en voortgaande ontwikkeling stevig voort te zetten.

De financiële uitwerking van de plannen op de diverse sturingsgebieden van de organisatie zijn opgenomen in de meerjaren exploitatiebegroting, de balans, de investeringsbegroting en de liquiditeitsbegroting. De ontwikkelingen voor de komende vier jaren zijn ambitieus en worden verwoord in het Meerjarig Schoolplan. Regelmatig wordt gecontroleerd en bijgehouden of de ontwikkelingen nog in de pas lopen met de begrote financiële prognoses. Dit "vinger aan de pols" principe geeft een strak kader om financieel niet uit de bocht te vliegen.

Balans

Activa	Realisatie 31-12-2015	Realisatie 31-12-2016	Prognose 31-12-2017	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	252.113	291.743	278.000	264.100	250.895
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	252.113	291.743	278.000	264.100	250.895
Vorraden	-	-	-	-	-
Vorderingen	77.710	83.302	44.305	45.000	45.500
Effecten	-	-	-	-	-
Liquide middelen	110.225	233.938	269.164	312.194	362.626
Totaal vlottende activa	187.935	317.240	313.469	357.194	408.126
Totaal activa	440.048	608.983	591.469	621.294	659.021
Passiva	Realisatie 31-12-2015	Realisatie 31-12-2016	Prognose 31-12-2017	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019
Algemene reserve	316.970	374.040	401.966	445.026	483.355
Bestemmingsreserves	27.767	25.483	26.000	26.000	26.000
Overige reserves / fondsen	11.246	11.246	14.500	6.500	6.500
Eigen vermogen	355.983	410.769	442.466	477.526	515.855
Voorzieningen	10.027	8.788	102	1.500	1.750
Langlopende schulden	-	-	-	-	-
Kortlopende schulden	74.038	189.418	75.071	62.723	55.423
Totaal passiva	440.048	608.975	517.639	541.749	573.028

Overzicht: Staat van baten en lasten en balans

Op basis van het definitieve resultaat geeft de volgende tabel het resultaat weer van het boekjaar 2016, ingelezen in de vastgestelde Meerjarenbegroting 2015-2020. Om goed overzicht te verkrijgen hebben we de balansgegevens, zoals hierboven afgedrukt, ook op de volgende pagina nogmaals ingevoegd bij de meerjarenprognose van de staat van baten en lasten.

Leerlingenaantallen	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
teldatum personeel (F): (T - 1)	F 01-10-2013	F 01-10-2014	F 01-10-2015	F 01-10-2016	F 01-10-2017	F 01-10-2018
leerlingenaantal op 01 oktober op T-1	138	146	157	166	178	189
idem + 3% (ivm pot. groeiformatie)	142	150	161	170	183	194
teldatum materieel (M): (T)	M 01-10-2014	M 01-10-2015	M 01-10-2016	M 01-10-2017	M 01-10-2018	M 01-10-2019
leerlingenaantal op 01 oktober op T	146	157	166	178	189	199
	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Staat van baten en lasten						
Baten						
3.1 Rijksbijdrage OC&W	743.643	763.218	776.518	813.957	867.195	909.683
3.2 Overige overheidsbijdragen	0	0	0	0	0	0
3.5 Overige Baten	58.445	62.615	54.292	46.268	59.418	49.218
Totaal Baten	802.088	825.833	830.810	860.225	926.613	958.901
Lasten						
4.1 Personele Lasten	625.075	605.534	605.298	614.417	626.346	640.306
4.2 Afschrijvingen	14.301	27.601	16.876	14.592	13.407	12.346
4.3 Huisvestingslasten	37.422	37.288	34.723	35.417	36.126	36.848
4.4 Overige materiële lasten	81.414	100.597	85.015	86.715	88.449	90.219
4.5 Leermiddelen						
Totaal Lasten	758.212	771.020	741.912	751.141	764.327	779.719
Totaal Saldo baten en lasten	43.876	54.813	88.898	109.084	162.286	179.182
Saldo Overigen						
Financiële baten en lasten						
5.1 Financiële baten	1.561	1.002	1.000	1.135	1.165	1.285
Totaal Baten	1.561	1.002	1.000	1.135	1.165	1.285
Lasten						
5.2 Financiële lasten	657	1.021	1.051	1.075	915	387
Totaal Lasten	657	1.021	1.051	1.075	915	387
Totaal Saldo Financiële baten en lasten	904	-19	-51	60	250	898
Totaal	44.780	54.794	88.847	109.144	162.536	180.080

Activa	Realisatie 31-12-2015	Realisatie 31-12-2016	Prognose 31-12-2017	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	252.113	291.743	278.000	264.100	250.895
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	252.113	291.743	278.000	264.100	250.895
Voorraden	-	-	-	-	-
Vorderingen	77.710	83.302	44.305	45.000	45.500
Effecten	-	-	-	-	-
Liquide middelen	110.225	233.938	269.164	312.194	362.626
Totaal vlottende activa	187.935	317.240	313.469	357.194	408.126
Totaal activa	440.048	608.983	591.469	621.294	659.021
Passiva	Realisatie 31-12-2015	Realisatie 31-12-2016	Prognose 31-12-2017	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019
Algemene reserve	316.970	374.040	401.966	445.026	483.355
Bestemmingsreserves	27.767	25.483	26.000	26.000	26.000
Overige reserves / fondsen	11.246	11.246	14.500	6.500	6.500
Eigen vermogen	355.983	410.769	442.466	477.526	515.855
Voorzieningen	10.027	8.788	102	1.500	1.750
Langlopende schulden	-	-	-	-	-
Kortlopende schulden	74.038	189.418	75.071	62.723	55.423
Totaal passiva	440.048	608.975	517.639	541.749	573.028

13 Treasuryverslag

De stichting heeft een terughoudend financieel beleid gevoerd. Er is gebruik gemaakt van spaarrekeningen. De tegoeden op deze rekeningen zijn direct opeisbaar.

JAARVERSLAG 2016